

T.C.
TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI
TARIMSAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANTEPFISTIĞI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

SONUÇLANAN ARAŞTIRMA PROJELERİ

ÖZETLERİ

(I)

Editörler

Dr.Hüseyin TEKİN

Uz.Damla UNCUEER

Mehmet UZUN

Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Yayın : 5

Gaziantep
1996

KANTARA

Turizm ve Seyahat Acentası Ltd. Şti.

BİR SÖZMEN KURULUŞUDUR

Sizin ve Ailenizin Acentası

Yurt İçi Turlar * Yurt Dışı Turlar * Çevre Turları * Boyam Turları

* Kaskada Turları * Dönük Turları * Bakay Turları * Telli Organizasyonları

* Yurt İçi ve Yurt Dışı Tüm Üçüklükler * Otel Rezervasyonu * Oto Kiralama

**KANTARA Turizm ve Seyahat
Acentası Ltd. Şti.**

Yarın - Gelsem - Akşam

SÖZMEN

Tel: 0 342 25 51 01
Fax: 0 342 25 51 02
Aksakal Bulvarı No: 2
34100 / GÜZLÜYAKI

Gaziantep
1995

Antep'te - Antep'te - Antep'te

Antep'te - Antep'te - Antep'te

ANTEP'TE - ANTİP'TE - ANTİP'TE

TATIL VE KAYIŞ BAKANLIĞI

T.C.

ÖNSÖZ

Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü 1937 yılında kurulmuştur. Bu yıldan önce, 15 dekarlık bir arazide Özel İdare'ye bağlı Fidanlık olarak görev yaparken, kamulaştırmalarla arazisi genişletilmiş ve Tarım Bakanlığına devredilerek "FISTIK İSTASYONU" adı altında 1937 yılında hizmet vermeye başlamıştır.

Müessese, 1970'li yıllara kadar üretim ve eğitime yönelik olarak çalışmıştır. Meyve fidancılığı yanında, önder çiftçi ve aşı ustası eğitime ağırlık vermiştir. Antepfıstığına aşılabilir anaçların bulunduğu illere, Gaziantep'ten aşı kalemi gönderilmesi, budama ve aşılama ustalarının yerinde yetiştirilmesi, çevirme aşılarının yapılmasına fiilen katılmıştır. 1982-1987 yılları arasında müessesenin koordinatörlüğünde, Siirt, Bitlis, Hakkari, Adıyaman ve K.Maraş illerinde yürütülen "Yabani Antepfıstığı Anaçlarının Aşılınması" Projesiyle, antepfıstığına aşılabilir **Pistacia khinjuk** ve **Pistacia terebinthus** anaçlarına yaklaşık 4.000.000 adet aşı yapılarak, yöre ekonomisine katkı verilmeye çalışılmıştır. Ülkemizin bugün için 38 milyon adet antepfıstığı ağaç varlığına erişmesinde önemli bir paya sahip olduğu söylenebilir.

Enstitü, 1974 yılında Bağ-Bahçe Bitkileri üzerinde Ülkesel Araştırma Projelerinin devreye girmesiyle birlikte araştırma çalışmalarına başlamıştır. Araştırma konularında ağırlıklı olarak antepfıstığı üzerinde durulmuş ancak, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin önemli ürünlerinden olan Bağ ve zeytin konularında da koordinasyon merkezleriyle işbirliği yapılarak, paket araştırma programlarında görev almıştır.

Bu kitapçıkta 1995 yılına kadar sonuçlandırılmış projelerin kısa özetleri yer almaktadır. Sonuçlanan projelerin 22 adedi antepfıstığı, 8 adedi bağ, 8 adedi zeytin, 1 adet ceviz, 1 adet vişne konusundadır. Elde edilen sonuçlar müessesemizde yapılan seminer ve toplantılar yanında, değişik yayınlarla, yazılı ve görsel basın kanalıyla teknik elamanlara ve çiftçilerimize intikal ettirilmiştir.

Yapılan çalışmalardan elde edilebilecek bilgiler yanında, bundan sonra yapılacak çalışma konularının belirlenmesi, bugüne kadar ele alınmayan konular üzerinde durulmasının sağlanması ve önceki çalışmaların tekrarlanmaması amacıyla bu çalışma yapılmış ve sonuçlanan projelerin özetleri biraraya getirilmiştir. Araştırmacılara, yayımcı kuruluşlara ve çiftçilerimize faydalı olmasını diler, kitabın hazırlanmasında emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Dr.Hüseyin TEKİN
Enstitü Müdürü

KURULUŞ HAKKINDA BİLGİLER

1- Kuruluşun Tarihçesi

Müessese, Tarım Bakanlığı'na bağlı olarak 1937 yılında kurulmuştur. Bakanlığa devredilmeden önce 15 dekarlık bir alanda Özel İdare'ye bağlı fidanlık olarak görev yapmıştır. O tarihten beri Gaziantep'liler arasında fidanlık olarak söylenmektedir. Yıllara göre aldığı isimler şöyledir.

1937 Yılında : FISTIK İSTASYONU

1945 Yılında : BAHÇE KÜLTÜRLERİ İSTASYONU

1952 Yılında : BAHÇE KÜLTÜRLERİ ve ZİRAAT SANATLARI
İSTASYONU

1955 Yılında : ZİRAİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1965 Yılında : BÖLGE BAĞ-BAHÇE ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1972 Yılında : ZİRAİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1987 Yılında : ANTEPFISTIĞI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

2- Arazi Varlığı

Toplam arazi miktarı 265.6 hektardır. Bunun 35 hektarı sulu olup, geri kalanının sulama imkanı yoktur. Kullanılan bu araziler 4 ayrı işletmeden oluşmaktadır. Bunlar;

2.1. Merkez İşletme

İdare binası, laboratuvar, işletme binaları, seralar ve diğer tesislerin bulunduğu 27 hektar alanda kurulmuştur. Tamamı sulanabilir durumda olan bu arazide araştırma ve üretim çalışmaları yapılmaktadır.

2.2. Fıstıklık İşletmesi

Müesseseye 3 km uzaklıkta, 22.4 hektar alanda 3482 adet antepfıstığı ağacı ile 3.6 hektar bağın bulunduğu tamamı 26.0 hektar olan Gaziantep Üniversitesi kampüsünün doğusundaki işletmedir. Burada antepfıstığı ve bağ araştırmaları yanında, ülke genelindeki antepfıstığı aşı kalemi talepleri karşılanmaya çalışılmaktadır. Müesseseye bağlı Döner Sermaye İşletmesince işletilip ürünü değerlendirilmektedir.

2.3. Sazgın İşletmesi

Enstitüye 15 km uzaklıktaki Gaziantep Havaalanının pist ve güvenlik sahası dışında kalan 90 hektarlık kiralınmış arazi üzerinde bulunmaktadır. Burada antepfıstığı ve bağ araştırmaları bulunmaktadır. Bu arazinin tamamı kuru tarım arazisidir. Sulama imkanı da yoktur.

2.4. Büğdüz İşletmesi

Bu işletme kendi içerisinde iki kısımdan oluşmaktadır. Bunların bir tanesi 111.6 hektar büyüklüğündeki " Tarımsal Araştırmalar Mustafa Eflatun Vakfı" arazisidir. Özel su kaynağına sahiptir. Bu alan Mustafa Eflatun tarafından Vakıflar Genel Müdürlüğüne vakfedilmiş olup, Müessesemizce işletilmektedir. Büğdüz İşletmesinin ikinci kısmı ise vakıf arazisinin kuzey bitişiğinde, Büğdüz ile Sazgın köyü arasındaki 11.0 hektarlık alandan oluşmaktadır. Burası da Döner Sermayemize Aittir. Araştırma ve Üretim amaçlı kullanılmaktadır.

3- BUGÜNE KADAR SONUÇLANAN PROJELER

Değişik disiplinlerde olmak üzere Müessesede bugüne kadar 40 adet proje sonuçlandırılıp, ilgili teknik elamanlara ve üreticilere aktarılmıştır.

4- YÜRÜTÜLMEKTE OLAN PROJELER

Antepfıstığı, bağcılık, zeytin, ceviz, vişne, şeftali ve bitki genetik kaynakları konularında toplam 26 proje yürütülmektedir. Bunların 10 tanesi Yetiştirme Tekniği, 12 tanesi Islah ve Genetik, 4 tanesi de Teknoloji Şubesinde yürütülmektedir.

5- EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Müessese TYUAP projesinde Destekleyici Kuruluş olarak görev almıştır. Bu nedenle, bu proje kapsamındaki aylık bilgi alışveriş (ABAV) ve diğer toplantılara katılıp, antepfıstığı ve bağ konularında eğitim götürmektedir.

Antepfıstığı yetiştiriciliğinin yoğun olduğu illerden gelen teknik elamanlara antepfıstığı yetiştiriciliği konusunda seminerler verilmektedir.

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamına giren illerde özellikle antepfıstığı yetiştiriciliği yaygındır. Bu illerden gelen eğitim istekleri yerine getirilmektedir.

“ Antepfıstığı Yetiştirme Tekniği “ isimli 135 sayfalık kitap 3500 adet reklam karşılığında bastırılmış ve konu ile ilgili kuruluşlara, önder çiftçilere ve köy muhtarlıklarına ücretsiz olarak dağıtım, 1995 Kasım ayından itibaren başlamıştır.

6- PERSONEL DURUMU

Müessesede, Müdür ve Müdür Yardımcısı dahil 13 Ziraat Mühendisi 1 Ziraat Teknisyeni bulunmaktadır. Genel İdari hizmetlerde 10 kişi, yardımcı hizmetlerde 4 kişi görev yapmaktadır. Daimi işçi kadrosunda 35, mevsimlik işçi kadrosunda 23 kişi çalışmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ANTEPFİSTİĞİ ARAŞTIRMA PROJELERİ	1
Mevcut Standart Antepfıstıklarına Anaç Seçimi (I)	2
Verim Çağındaki Antepfıstıklarında Normal Bakım Tedbirleri Altında Sulamanın Miktar ve Zamanının Verim ve Kaliteye Etkisinin Araştırılması.....	3
Sistemik Sıvı Gübrelere Antepfıstıklarında Verim ve Kalite Üzerine Etkileri.....	4
Antepfıstığında Yapay Tozlama Yöntemleri Üzerine Araştırmalar.....	5
Üretimin Yoğun Olduğu Bazı Yörelere Antepfıstığı Üretimi Değerlendirmesi Maliyeti İle Pazarlama Sorunları Üzerine Araştırmalar.....	6
Değişik Antepfıstığı Anaçlarıyla Bunlar Üzerine Aşılı Antepfıstığı Çeşitleri Arasında Toprakta Bitki Besin Maddeleri Alımları Bakımından Karşılıklı Etkileşimler	7
Antepfıstığı Besin Kapsamlarının Belirlenmesi Üzerine Araştırmalar.....	8
Mevcut Standart Antepfıstıklarına Anaç Seçimi (II).....	9
Aynı Bakım ve Toprak Şartlarında Yerli ve Yabancı Bazı Antepfıstığı Çeşitlerinin Başlıca Kalite Özelliklerinin Araştırılması.....	10
Çeşitli Yetiştirme Bölgelerinde Antepfıstıklarının Farklı Oluş Zamanlarında İç Rengi ve Bazı Kalite Özelliklerinin Araştırılması.....	12
Mevcut Standart Antepfıstıklarında Anaç Seçimi (III).....	13
Gaziantep ve Yöresinde Toprakta ve Yaprakta Yapılan Farklı Gübre Uygulamalarının Antepfıstığının Yaprak Bileşimi, Gelişimi, Verim ve Ürün Kalitesine Etkilerinin Araştırılması.....	14
Antepfıstığında Çeşit Seçimi.....	16
Kuru Şartlarda Antepfıstıklarında Değişik Sıra Üzeri Mesafeli Dikimlerde Gelişme, Verim ve Bazı Kalite Değerlerinin İncelenmesi.....	18
Sulu ve Kuru Koşullardaki Antepfıstığı Yetiştiriciliğinde Verim ve Ürün Kalitesindeki Değişimlerin İncelenmesi.....	19
Önemli Bazı Antepfıstığı Çeşitleri İçin Gaziantep ve Çevresindeki Erkek Tiplerin Seçilmesi.....	20
Bazı Önemli Antepfıstığı Çeşitlerinin Soğuklama Gereksinimlerinin "Klasik" ve	

"Soğuk Birimi" Yöntemleriyle Saptanması ve "Büyüme Derece Saatleri" Toplamının Belirlenmesi	22
Uzun ve Siirt Antepfıstığı (Pistacia vera L.) Çeşitlerinin Farklı Depo Koşullarında ve Muhafaza Sürelerinde Kalite Değişimlerinin Araştırılması.....	23
Uzun, Siirt ve Ohadi Antepfıstığı Çeşitlerinin Entansif Şartlarda Gelişme, Verim, Kalite ve Rantabilitelelerinin İncelenmesi Projesi.....	24
BAĞ - ZEYTİN VE DİĞER ARAŞTIRMA PROJELERİ	26
Dımaşkı Üzümü İçin En Uygun Budama Şeklinin Tesbiti.....	27
Tahannebi ve Hönüsü (İlk ve Son Turfanda) Üzüm Çeşitlerinde Babalık Tesbiti.....	28
Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Kaliteli Şarap İmaline Elverişli Yerli ve Yabancı Üzüm Çeşitlerinin Bölgeye Adaptasyonunun Araştırılması.....	29
Yerli ve Yabancı 22 Muhtelif Sofralık Üzüm Çeşitinin Gaziantep Şartlarına Adaptasyonunun ve Erkenciliğinin Araştırılması	30
Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Şaraplık Olarak Yetiştiriciliği Yapılan Yerli Üzüm Çeşitlerinin Bulundukları Ekolojilerinde Şaraplık Değerleri Üzerinde Araştırmalar	32
Farklı Amerikan Asma Anaçlarının Dımaşkı, Dökülgen ve Hönüsü Üzüm Çeşitleri İle Affinite ve Adaptasyonları	33
Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman, Kahramanmaraş İlleri Standart Üzüm Çeşitlerinin Tesbiti.....	35
Güneydoğu Anadolu Bağ Bölgeleri İçin Uygun Terbiye Şekillerinin Araştırılması.....	36
Gaziantep Bölgesi Yağlık Zeytin Çeşitlerinde Yağ Oluşumu Seyrinin Maksimuma Ulaştığı Tarihin Tesbiti	38
Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Siyah Sofralık Zeytinde Uygun Zeytin Çeşitlerinin Saptanması	39
Gaziantep Yağlık Zeytin Çeşitlerinde Muhtelif Ticari Gübre Seviyelerinin Verime Tesirinin Araştırılması	40
Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Farklı İşleme Teknikleri İle Çalışan İşletmelerden Elde Edilen Zeytin Yağlarının Teknolojik Özelliklerinin Belirlenmesi.....	41

Kilis Yağlık Zeytin Çeşitinde Boncuklu Meyve Teşekkülünün Nedenlerinin Araştırılması	42
Güneydoğu Anadolu Bölgesi Zeytin Çeşitlerinin Pomolojik Özellikleri.....	43
Gaziantep Yöresinde Yetiştirilen Bazı Standart Zeytin Çeşitleri ile Kurulan Zeytinliklerde İki Aralık ve Mesdafede Üç Ayrı Terbiye Şeklinin Araştırılması.....	44
Gaziantep Yöresi Zeytinliklerinin Beslenme Durumunun Tesbiti	45
Yerli ve Yabancı Ceviz Çeşitlerinin Evaluasyonu ve Adaptasyonu Denemesi	46
Vişne İntrodüksiyon ve Adaptasyon Projesi.....	47

ANTEPFISTIĞI ARAŞTIRMA PROJELERİ

MEVCUT STANDART ANTEPFİSTİKLERİNE ANAÇ SEÇİMİ (I)

(1974 - 1982)

Necip UYGUR*

AMACI :

Bu araştırma, bölgemiz iklim ve toprak koşullarına en uygun olan, standart bazı antepfıstığı çeşitleri ile uyuşma ve gelişme gösteren **Pistacia** anaç türlerinin belirlenmesi amacı ile başlatılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Ohadi, Kırmızı, Uzun, Halebi ve Siirt çeşidi ile aşıl原因arak üç anaç türü olan Buttum (**Pistacia khinjuk** Stocks.), Atlantik sakızı (**Pistacia atlantica** Desf.) ve antepfıstığı çöğürü (**Pistacia vera** L.) kullanılmıştır.

Çalışmalarda antepfıstığı kültür formu, atlantik sakızı ve buttum tohumları önce tohum tavalara ekilmiş, daha sonra bunlardan elde edilen çöğürler araştırma parsellerine dikilmiştir.

SONUÇ :

Tohum tavarındaki çöğür gelişmeleri, çöğürlerin araştırma parsellerinde aşıya gelmesine kadar geçen süredeki gelişmeleri ve aşıl原因madan sonraki iki yılı kapsayan gelişmeler ara sonuç raporu olarak yayınlanmıştır. 1974 - 1982 yılları arasındaki süreyi kapsayan dönemde anaçlar vegetatif gelişme bakımından önemli bir farklılık göstermemekle beraber tohum tavarındaki ilk gelişmede **P. vera** çöğürleri daha hızlı gelişirken daha sonra **P. khinjuk** ve **P. atlantica** arayı kapatmıştır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**VERİM ÇAĞINDAKİ ANTEPFİSTİKLARINDA NORMAL BAKIM TEDBİRLERİ
ALTINDA SULAMANIN MİKTAR VE ZAMANININ VERİM VE KALİTEYE
ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI
(1976 - 1982)**

Dr.Ahmet Münir BİLGEN*

AMACI :

Deneme, antepfıstığında sulamanın sürgün uzunluğu ve meyve ağırlığına etkisinin incelenmesi yanında en uygun sulama aralığının ve miktarının belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür.

MATERYAL - METOD :

Çalışma Ceylanpınar Tarım İşletmesi Müdürlüğü üretim bahçesinde yürütülmüş ve materyali de **Pistacia vera** anacı üzerine aşılı tam verime ulaşmış antepfıstığı ağaçları oluşturmıştır. Denemede dört farklı sulama konusu incelenmiştir. Bu konular

A Konusu : (0 - 90) cm lik toprak profilindeki faydalı suyun % 50 kısmı bitki tarafından tüketilince

B Konusu : (0 - 90) cm lik toprak profilindeki faydalı suyun % 80 kısmı bitki tarafından tüketilince

C Konusu : (0 - 180) cm lik toprak profilindeki faydalı suyun % 50 kısmı bitki tarafından tüketilince

D Konusu : (0 - 180) cm lik toprak profilindeki faydalı suyun % 80 kısmı bitki tarafından tüketilince

SONUÇ : Denemede sulama aralıkları A konusu için 18 -20 gün, B konusu için 25 - 30 gün, C konusu için 32 - 35 gün ve D konusu için de 45 - 50 gün olarak bulunmuştur. Bu konular içerisinde A ve C'nin daha iyi sonuç verdiği belirlenmiştir.

A konusunda, Evapotranspirasyon 72.20 mm 'yi bulduğunda ağaç başına 5500 lt ve C konusunda Evapotranspirasyon 152.89 mm' yi bulduğunda ağaç başına 11500 lt su verilmesi sonucu bulunmuştur.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

SİSTEMİK SIVI GÜBRELERİN ANTEPFİSTİKLERİNDE VERİM VE KALİTE ÜZERİNE ETKİLERİ (1978 - 1979)

Dr.Ahmet Münir BİLGİN*
Prof.Dr.Nurettin KAŞKA**

Doç.Dr.Ömer GEZEREL**

AMACI :

Bu proje, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun (TÜBİTAK) desteği ile Ceylanpınar Tarım İşletmeleri Müdürlüğü üretim bahçesinde, çeşitli isimler ve farklı bileşimlerdeki sistemik sıvı gübrelerin antepfıstığı ağaçlarında yaprakta bulunan bitki besin elementlerinin miktar ve karışımına etkisini araştırmak amacıyla yürütülmüştür.

MATERYAL - METOD :

Çalışmada 5 ticari sistemik sıvı gübre ile suda eritilmiş üre kullanılmıştır. Bu gübrelerden 200, 400 ve 600 ml lik miktarlar 100 lt suya karıştırılıp, mayıs ayından itibaren 20 gün ara ile 1, 2 ve 3 kez katlamalı olarak günün serin saatlerinde ve damlamaya başlayıncaya kadar yapraklara uygulanmıştır.

SONUÇ :

Elde edilen sonuçlara göre wuxal-3 ve wuxal-5 uygulamaları antepfıstığı yapraklarındaki N düzeyini arttırmıştır. İlk yılda, yaprakların P düzeylerinde artış görülmezken, ikinci yılda Bayfalon ve Wuxal-5, P düzeyini arttırmıştır. Wuxal, Wuxal-3 ve Wuxal-5 uygulamaları yaprakların Ca ve Cu düzeylerine etkili olmazken, Wuxal-5 Mg ve Fe düzeyini arttırmıştır. Kullanılan sistemik sıvı gübrelerin hepsinin de ikinci uygulamaları yapraktaki Zn düzeyinin önemli oranda yükselmesine neden olmuştur.

Yapraktan uygulanan sistemik sıvı gübrelerin ağaçların sürgün boylarının artmasına neden olduğu, bu artışın özellikle üre, Bayfalon Wuxal-3 ve Wuxal-5 uygulamalarıyla arttığı belirlenmiştir.

Yapraktan uygulanan sistemik sıvı gübrelerin, meyvedeki yağ oranına ve iç ağırlığına herhangi bir etkisinin bulunmadığı belirtilmektedir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü - ADANA

**• ANTEPFISTIĞINDA YAPAY TOZLAMA YÖNTEMLERİ ÜZERİNE
ARAŞTIRMALAR
(1980 - 1983)**

Dr.Celal KURU*

AMACI : Bu araştırmanın amacı; çeşitli nedenlerle antepfıstığı bahçelerinde çiçek tozu yetersizliğinin görüldüğü veya dişi ve erkek ağaçların çiçeklenme devrelerinin uygun olmadığı durumlarda, yapay tozlamanın etkinliğini, ilkelerini ve araçlarını belirlemektir.

MATERYAL - METOD :

Çalışma **P. vera** anacı üzerine aşılı 30-35 yaşlarındaki dişi ağaçlarda sürdürülmüştür. Periyodisite durumu nedeniyle kullanılan toplam 30 ağaçtan 16 tanesi yıldan yıla değiştirilmiştir. Çiçek tozu kaynağı olarak da **P. vera** tohumlarından elde edilmiş melez nitelikteki 25-30 yaşındaki erkek ağaçların çiçek tozları kullanılmıştır. Laboratuvarda erkek çiçek salkımlarından elde edilen çiçek tozları seyreltici olarak, unla % 1 ve % 4 oranında karıştırılarak çiçeklerin açılmasından yaklaşık bir hafta önce ince kaput beziyle çadır şeklinde izole edilen dişi ağaçlara sırt atomizörü ve bez torbalarla atılmıştır.

SONUÇ :

Bu çalışma ile, çeşitli nedenlerle antepfıstığı bahçelerinde çiçek tozu yoğunluğunun düştüğü durumlarda, yetiştiricilerin nasıl bir girişimde bulunmaları gerektiği ortaya konulmuştur. Yapılan çalışmada ortalama 20 m. taç hacmine sahip dişi bir antepfıstığı ağacına, çiçeklenmenin %1 olduğu dönemde verilen 1 g çiçek tozunun yeterli olduğu ortaya konmuştur. Çiçek tozlarının dişi ağaçlara bir örnek dağılımı, yumuşak ve sert buğday unu ile hazırlanan %1 lik karışımla mümkün olmaktadır. Hazırlanan bu karışımın tülben torba veya motorlu sırt atomizörü kullanarak bir kerede verilmesi yeterli meyve tutumunu sağlamaktadır. Çiçeklenmenin % 1 olduğu dönemde yapılan tek uygulama çiçeklenmenin % 1 ve % 40 olduğu dönemlerde yapılan çift uygulama ile eşdeğer sonuçlar vermiş ve doğal tozlama da dahil olmak üzere farklı uygulama konuları arasında istatistiksel olarak önemli bir farklılık olmamıştır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**ÜRETİMİN YOĞUN OLDUĞU BAZI YÖRELERDE ANTEPFISTIĞI ÜRETİMİ
DEĞERLENDİRMESİ MALİYETİ İLE PAZARLAMA SORUNLARI ÜZERİNE
ARAŞTIRMALAR
(1983 - 1984)**

Çevik ÇAKMUR*

Ali ŞAFAK**

Halis ÖZ***

AMACI :

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde antepfıstığı yetiştiriciliğindeki girdi masraflarının tesbiti ve bunu karşılayacak şekilde ürünün değerinde satılıp satılmadığını ortaya koymak ve pazarlama sırasındaki olumsuz etkilerin sebepleriyle beraber buna bağlı kayıpları ortaya koymak amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Bu çalışma antepfıstığının en kesif olduğu, Güneydoğu Anadolu Bölgemizin 3 ilinin 5 ilçesinde uygulanmıştır. Bu beş ilçenin 22 köyündeki antepfıstığı varlığına sahip 966 işletme içinden örnekleme metoduyla saptanıp, tesadüfen belirlenen 169 birimde anket çalışması yapılmıştır. Çalışma 1984 yılında yapılmış olup 1983 ürün yılını kapsamaktadır. Çalışmada işletmeler, 1-50 dekar antepfıstığı sahasına sahip büyük işletmeler olarak iki gruba ayrılmıştır.

SONUÇ:

Elde edilen ürünün büyük çoğunluğu kurutularak satılmaktadır. Halen aktif olarak görev yapan kooperatif v.b. kuruluş olmadığından üretici komisyoncu ve tüccarla karşı karşıya kalmaktadır. Üretici ürünün büyük kısmını, hasattan hemen sonra üç ay içerisinde satmaktadır (% 49'unu hemen hasatta). Çalışmanın yürütüldüğü 1984 yılında, deneme kapsamına alınan işletmelerin ortalama satış fiyatları 651.65 TL iken hasattan 4 ay sonra % 19 fazlasıyla 773 TL olduğu tesbit edilmiştir. Üreticinin hasattan hemen sonra, ürününü satması, kazancının % 19 oranında azalmasına sebep olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle üreticilerin desteklenmesi gerekmektedir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Atatürk Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - YALOVA

***: Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- SAMSUN

**DEĞİŞİK ANTEPFİSTİĞİ ANAÇLARIYLA BUNLAR ÜZERİNE AŞILI
ANTEPFİSTİĞİ ÇEŞİTLERİ ARASINDA TOPRAKTAN BİTKİ BESİN
MADDELERİ ALIMLARI BAKIMINDAN KARŞILIKLI ETKİLEŞİMLER**
(1982 - 1985)

Dr.Ahmet Münir BİLGEN*

Prof.Dr.Nurettin KAŞKA**

AMACI :

Bu çalışma, üç farklı antepfıstığı anacı üzerine standart kültür çeşitlerinden olan 5 antepfıstığı çeşidinin aşılınarak, topraktan besin maddeleri alımları bakımından karşılıklı etkileşimleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Denemeye *Pistacia vera* L. (antepfıstığı), *Pistacia khinjuk* (Buttum) ve *Pistacia atlantica* (atlantik sakızı) anaçları ile bunlar üzerine aşılanan Kırmızı, Uzun, Halebi, Siirt ve Ohadi kültür çeşitleri alınmıştır.

Anaçlar üzerine aşılı çeşitlerin yapraklarındaki bitki besin elementlerini saptamak için yaprak örnekleri temmuz ayı sonlarında alınmıştır. Yaprakların içermiş olduğu fosfor miktarları spektrofotometre ile K, Ca, Mg, Fe, Zn, Mn ve Cu düzeyleri de otomik absorbsiyon spektrofotometre aygıtıyla analiz edilmiştir. Tukey testiyle sonuca gidilmiştir.

SONUÇ :

Elde edilen sonuçlara göre; atlantik sakızına aşılı çeşitlerin yapraklarında K, Mg ve Mn düzeyleri diğer iki anaca göre daha yüksek bulunmuştur. Üç anacın yapraklarındaki P, Ca, Fe ve Cu düzeyleri arasında önemli fark bulunmamıştır. Her üç anaç üzerine aşılı Siirt çeşitinin yapraklarında azot yüksek (1.50) bulunurken, Halebi en düşük (1.38) değeri göstermiştir. Diğer çeşitler bu ikisi arasında yer almıştır.

Denemede kullanılan üç anaç arasında topraktaki azottan en iyi yararlanan türün buttum olduğu bunu atlantik sakızının izlediği görülmüştür. Anaçların topraktaki bitki besin maddelerinden yararlanma yeteneklerinin farklı olduğu ve bu özelliklerini üzerlerine aşılanan çeşitlere de aksettirdikleri bulunmuştur.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Çukurova Üniv. Ziraat Fak. Bahçe Bit. Bölümü - ADANA

ANTEPFİSTİĞİ BESİN KAPSAMLARININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR (1984 - 1985)

Dr.Hüseyin TEKİN*
Dr.Celal KURU*

Doç.Dr.Çağlar GENÇ**
Fatih AKKÖK*

AMACI :

Bu çalışma, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilen antepfıstığının besleme durumunu belirlemek amacıyla ele alınmıştır.

MATERYAL VE METOD :

Çalışmada, 3 farklı ekolojiden gayeli örnekleme yöntemine göre 31 ünite seçilmiştir. Seçilen ünitelerden 1984-1985 döneminde bir kez toprak, iki kez yaprak örneği alınmış ve toprakların fiziksel ve kimyasal özellikleriyle, yaprakların makro ve mikro besin kapsamları (iki yıllık verilere göre) belirlenmiştir.

SONUÇ :

Elde edilen bulgulara göre antepfıstığı, çoğunlukla kırmızımsı kahverengi topraklar grubunda yetiştirilmekle beraber, tınlı bünyede ve fazla miktarda kireç kapsayan topraklarda da yetiştirilebilmektedir. Toprakların 1/3'ü sıg olup, sadece A horizonu bulundurmaktadır. İncelenen toprakların büyük bir kısmı, tınlı bünyede tuzsuz ve reaksiyonları 8.1 - 8.7 arasındadır. Toprakların organik madde miktarları ve fosfor kapsamları genellikle az, potasyum ve magnezyum kapsamları 1 - 2 ünite dışında yeterlidir.

Bitki analiz sonuçlarına göre; antepfıstığında yaygın P, Zn ve Fe noksanlığı tesbit edilmiştir. Ca, Mg, Cu ve B yeterli ve yüksek seviyede bulunmuşken N, K, Mn'da kısmen noksanlık görülmüştür. Kuru koşullarda yetiştirilen antepfıstığı için yapraktaki optimum besin sınır değerleri belirlenmiştir (Çizelge 1).

En uygun yaprak örneği alım zamanını belirlemek amacıyla Mayıs - Eylül ayları arasında 7 kez yaprak örneği alınmıştır. Buna göre; yapraktaki besin elementlerinin daha stabil olduğu dönemin meyvelere ben düştüğü zaman olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 1. Kuru Koşullarda Yetiştirilen Antepfıstığı Besin Kapsamlarının Sınır Değerleri

Besin Elementleri	%	Besin Elementleri	ppm
Azot	1.80-2.20	Demir	43-170
Fosfor	0.06-0.14	Çinko	10-25
Potasyum	0.80-1.20	Mangan	20-50
Kalsiyum	2.20-3.70	Bakır	6-90
Mağnezyum	0.50-0.90	Bor	100-180

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Atatürk Bahçe Kül. Merkez Araş. Enstitüsü Müdürlüğü - YALOVA

MEVCUT STANDART ANTEPFISTIKLARINA ANAÇ SEÇİMİ (II) (1983 - 1986)

Necip UYGUR*

AMACI :

Antepfıstığı anaçları aşılamadan sonraki 5 - 6 yıllık dönemde vegetatif gelişme bakımından farklılık göstermeye başlamıştır. Dolayısıyla anaçların gelişim farklılığını ortaya koymak yeni bahçe tesisinde anaca ve ekonomiye en uygun anacı belirlemek amacıyla ölçümler yapılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Bu dönemde çeşit ayrımı yapılmadan her bir anaç türü olan buttum (P.khinjuk), atlantik sakızı (P.atlantica) ve antepfıstığı çöğürü (P.vera) üzerine aşılı olan Ohadi, Kırmızı, Uzun, Halebi ve Siirt çeşitleri üzerinde gövde ve taç gelişmelerini belirlemek amacıyla ölçüm ve değerlendirmeler yapılmıştır. Söz konusu ölçümler aşı altı çevresi (cm), aşı yeri çevresi (cm) aşı üstü çevresi (cm) ve taç hacmi (m³) olarak sıralanmaktadır.

SONUÇ :

Atlantik sakızı mevcut anaçlar içinde en üstün vegetatif gelişmeyi göstermiştir. İncelenen özellikler bakımından en zayıf gelişme kültür antepfıstığı çöğür anacında tesbit edilmiştir. Buttumda ise gelişme bu iki anaç arasında bulunmuştur.

Anaçlar üzerine aşılı yuvarlak fıstık çeşitleri olarak sınıflandırılabilen Siirt ve Ohadi fıstık çeşitlerinin, Uzun fıstık çeşitleri olarak sınıflandırılabilen yerli fıstık çeşitlerimizden Uzun, Kırmızı ve Halebi 'ye göre üç yıl erken mahsüle yattığı belirlenmiştir. Yuvarlak fıstık çeşitlerinde gençlik kısırlığı döneminin kısa olarak belirlenmesi üzerine aşılı anaçların bir etkisinin olmadığı da görülmüştür. Bu çeşitler 5. yıldan itibaren meyve vermeye başlarken diğer çeşitler 8. yılda meyve vermeye başlamışlardır. Antepfıstıklarında bu şekilde erken mahsüle yatan çeşitlerin belirlenmesi, bu meyve türümüzün yaygınlaşması açısından oldukça önemlidir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**AYNI BAKIM VE TOPRAK ŞARTLARINDA YERLİ VE YABANCI BAZI
ANTEPFISTIĞI ÇEŞİTLERİNİN BAŞLICA KALİTE ÖZELLİKLERİNİN
ARAŞTIRILMASI
(1979 - 1987)**

Rıza KARACA*

Abdullah NİZAMOĞLU**

AMACI :

Yerli çeşitlerimizden Uzun, Kırmızı, Halebi ve Siirt çeşitleri ile yabancı çeşitlerden Ohadi, Vahidi, Mümtaz, Sefidi, Hacışerifi çeşitleri kalite yönünden karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

MATERYAL - METOD :

Enstitü antepfıstığı koleksiyon bahçesinde bulunan sekiz adet yerli (Kırmızı, Uzun, Halebi, Siirt, Ketengömleği, Beyazben, Değirmi, Çakmak) ve beş adet İran kaynaklı (Ohadi, Vahidi, Mümtaz, Sefidi ve Hacışerifi) antepfıstığı çeşitleri materyal olarak seçilmiştir. Seçilen çeşitler aynı koşullarda ve aynı anaç (**P. vera**) üzerine aşılanmıştır.

Meyve örnekleri yalnızca verim yıllarında her ağaçtan yaklaşık 1 kg olacak şekilde alınmıştır. Projenin ilk yıllarında sadece % yağ tayini yapılmıştır. Yağ oranı (%) yedi yıl, protein oranı (%) beş yıl üzerinden değerlendirilmiştir. Dokuz fiziksel analiz ise üç yıl süreyle yapılmıştır.

SONUÇ :

Yapılan bu araştırmada, yabancı çeşitlerin 100 dane ağırlıkları ve çıtlama oranları, yerli çeşitlerimize göre daha yüksek bulunmuştur. Yeşil iç rengi yönünden TSE 1280'e göre yapılan değerlendirmeler yabancı çeşitlerden Sefidi hariç tamamının yerli çeşitlerimize oranla daha fazla yeşil içli fıstık ihtiva ettikleri görülmüştür. Ancak bu durumun yabancı çeşitlerin yeni mahsüle yatmış olmaları ve erken derim yapılmış olmalarından kaynaklanmış olduğu kanaatine varılmıştır. Yabancı çeşitler, yerli çeşitlere oranla daha geç derim olgunluğuna erişmektedir. Oysa bu çalışmada tüm çeşitler aynı tarihte derim edilmiştir. Çeşitlerde yapılan kimyasal analizler, yağ oranları bakımından yerli ve yabancı çeşitler arasında önemli bir fark olmadığını, protein bakımından ise yerli çeşitlerimizden önemli olmamakla beraber yabancı çeşitlerden az bir üstünlük sağladığını göstermiştir. Değerlendirme sonuçları Çizelge 1'de verilmektedir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Alata Bahçe Kültürleri Araşt. Ens. Müdürlüğü - Erdemli/MERSİN

Çizelge 1: Yerli ve Yabancı Bazı Antepfıstığı Çeşitlerinin Başlıca Kalite Özellikleri

Çeşit	100 Dane Ağırlığı (g)			İç Ran dımmanı (%)	İç Rengi (%)			Çıtlama Oranı	Protein Oranı (%)	Yağ Oranı (%)
	Kuru Kırmızı Kabuklu	Sert Kabuk lu	İç		Sarı İç	Gül İç	Yeşil İç			
YERLİ										
Kırmızı	119.00	115.66	47.33	45.33	56	29	9	67.00	21.77	59.89
Uzun	133.66	112.66	51.00	41.00	55	44	5	63.33	22.26	56.64
Halebi	133.66	108.66	52.00	41.33	86	23	3	74.66	23.47	56.27
Siirt	132.33	112.66	56.33	44.33	47	45	5	86.00	20.83	56.70
Keteng.	104.00	185.00	44.00	42.31	80	18	2	72.00	26.38	59.35
Çakmak	106.00	88.66	43.33	40.56	31	59	10	8.00	23.10	57.90
Sultani	111.23	91.33	48.66	43.17	57	42	1	37.00	23.38	62.30
Değirmi	124.32	103.00	56.00	45.11	40	31	29	61.00	20.00	59.11
Beyazben	116.33	96.00	49.00	42.24	30	62	8	73.00	23.31	58.13
YABANCI										
Ohadi	148.00	132.66	63.66	44.66	49	41	19	94.67	23.45	58.97
Vahidi	180.66	147.00	68.00	42.33	20	34	20	69.33	23.22	55.67
Mümtaz	157.00	126.66	63.33	43.00	32	51	19	82.33	21.77	55.40
Sefidi	164.00	114.00	64.00	46.42	49	37	4	71.00	23.15	56.77
Hacışerifi	178.00	145.00	65.66	35.66	68	37	12	87.33	24.43	54.78

**ÇEŞİTLİ YETİŞTİRME BÖLGELERİNDE ANTEPFİSTİKLERİNİN FARKLI
OLUM ZAMANLARINDA İÇ RENGİ VE BAZI KALİTE ÖZELLİKLERİNİN
ARAŞTIRILMASI
(1984 - 1987)**

Rıza KARACA*

AMACI :

Bu çalışma, antepfıstıklarında yeşil iç oluşumuna farklı ekoloji ve toprak yapısının etkisini araştırmak, erken ve geç hasattaki yeşil iç oluşumunu incelemek amacıyla yürütülmüştür.

MATERYAL - METOD :

Bu çalışma, Gaziantep sofdağı yöresi ile Nizip ilçesi, Şanlıurfa Ceylanpınar ilçesi TİGEM işletmesi ve Adıyaman Suvarlı yöresi örnek bahçelerinde Uzun fıstık çeşidi üzerinde yapılmıştır. Her yöreden 3 taban ve 3 kıraç olmak üzere 6 antepfıstığı bahçesi denemeye alınmıştır. Dolayısıyla seçilen bahçeler; düşük rakımlı taban arazi, düşük rakımlı kıraç arazi, yüksek rakımlı taban arazi ve yüksek rakımlı kıraç arazi olarak dört sınıfa ayrılmıştır. Meyve örnekleri iki farklı zamanda alınmış ve 6 tip kalite analizi yapılmıştır.

SONUÇ :

Antepfıstığı meyvelerinin yeşil içli olup olmamaları üzerine rakımın etkili olduğu, yüksek rakımlı yörelerden elde edilen meyvelerin daha yeşil içli oldukları ve yeşil iç oranına arazinin taban ve kıraç olmasının etkili olmadığı saptanmıştır.

Yüksek rakımlı yerlerde yetişen antepfıstığı ağaçlarında yeşil içli meyve oranı % 44 iken düşük rakımlı yerlerde bu oran % 19 olarak bulunmuştur. Buna karşılık yüksek rakımlı yörelerin antepfıstığı meyvelerinin iç randımanı % 40 ve çıtlama oranı % 33.7, düşük rakımlı yörelerin antepfıstığı meyvelerindeki % 42 oranındaki iç randımanı ve % 59 oranındaki çıtlama oranından düşük seviyededir. 100 dane ağırlığı yönünden ise dengeli bir dağılım söz konusudur ve rakımla ilgili bir farklılık yoktur.

Antepfıstığı meyvelerinin kapsadıkları protein ve yağ miktarları üzerine rakımın ve arazi şartlarının bir etkisi bulunmamaktadır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

MEVCUT STANDART ANTEPFİSTİKLERİNDE ANAÇ SEÇİMİ (III)

(1987 - 1991)

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

1989 yılından itibaren üzerine aşıllı olduğu çeşide bağlı olarak anaçlarla birlikte çeşitlerin de ölçüm ve değerlendirmeleri yapılmıştır. Böylece bölgemiz iklim ve koşullarına en uygun olan, taç gelişimi ve verime en olumlu etkiyi yapan, affinitesi yüksek **Pistacia** anaç türünün belirlenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL - METOD :

Bu dönemde gözlem sayısı artırılarak çeşitlere ait bulgular da dikkate alınmıştır. Üçüncü dönemin kapsadığı değerlendirmeler;

- 1) Anaçlara ait aşı altı çevresi değerleri (cm/ağaç)
- 2) Anaçlara ait aşı yeri çevresi değerleri (cm/ağaç)
- 3) Anaçlara ait aşı üstü çevresi değerleri (cm/ağaç)
- 4) Çeşitlere ait aşı altı çevresi değerleri (cm/ağaç)
- 5) Çeşitlere ait aşı üstü çevresi değerleri (cm/ağaç)
- 6) Çeşitlere ait aşı yeri çevresi değerleri (cm/ağaç)
- 7) Anaçlara ait taç hacmi değerleri ($m^3/ağaç$)
- 8) Çeşitlere ait taç gelişimleri ortalama değeri ($m^3/ağaç$)
- 9) Anaçlara ait verim değerleri (Kuru kırmızı kabuklu) (kg/ağaç)
- 10) Çeşitlere ait verim ortalama değerleri (Kuru kırmızı kabuklu) (kg/ağaç)

SONUÇ :

Aşı altı çevresi, aşı üstü çevresi ve aşı yeri çevresi gelişiminde en iyi gelişmeyi atlantik sakızı göstermiştir. Yabani antepfıstığı ise en zayıf gelişmeyi göstermiştir. Buttum bazı yıllar bu iki grup arasında yer alırken, 1988 ve 1991 de atlantik sakızı ile aynı grupta yer almıştır.

Taç hacimlerinde en iyi gelişmeyi atlantik sakızı ve buttum göstererek aynı grupta yer alırken, yabani antepfıstığı daha az bir gelişme göstermiştir.

Üç anaç üzerine aşıllı çeşitlerin ağaç başına verimleri incelendiğinde; Siirt ve Ohadi çeşitleri en iyi verimi vermişlerdir. Yalnız Uzun çeşidi son yılda ağaç başına verim yönünden Siirt ve Ohadi çeşidi ile aynı gruba girmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GAZİANTEP YÖRESİNDE TOPRAKTAN VE YAPRAKTAN YAPILAN
FARKLI GÜBRE UYGULAMALARININ ANTEPFISTIĞININ YAPRAK
BİLEŞİMİ, GELİŞME, VERİM VE ÜRÜN KALİTESİNE ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI**
(1987 - 1991)

Dr. Hüseyin TEKİN*

Prof.Dr.Nuri Güzel**

AMACI :

Gaziantep'in Nizip yöresinde yetişen antepfıstıklarında topraktan ve yapraktan yapılan farklı gübre uygulamalarının, verim, meyve kalite özellikleri, sürgün uzunluğu, meyve gözlerinin dökülmemesi ve yapraktaki besin düzeyleri üzerine etkisini araştırmak amacıyla bu deneme yapılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Deneme ağaçları, *Pistacia vera* L. çöğürü yerine aşıllı, 37 yaşında ve tam verim çağına olan Uzun antepfıstığı çeşidinden oluşmaktadır.

Denemede kontrolle birlikte, topraktan 3 azot (No:Kontrol, N₁:400 g N/ağaç, N₂:800 g N/ağaç), 2 fosfor (Po:Kontrol, P₁ 600 g P₂O₅/ağaç), tüm konulara 400 g K₂O/ağaç uygulanmıştır. Topraktan yapılan bu uygulamalar 1. grubu oluşturmuştur. Bunlarla birlikte her ağaca yanlış 60 kg çiftlik gübresi uygulamasını içeren konular 2. grubu oluşturmuştur. Bunlara ek olarak yapraktan üç kez püskürtme şeklinde bitki besin elementleri uygulanmıştır.

SONUÇ :

Araştırma sonuçlarına göre; topraktan yapılan 800 g N, 600 g P₂O₅, 400 g K₂O, 60 kg çiftlik gübresi (Ç.G)/ağaç uygulamalarıyla birlikte yapraktan püskürtme şeklinde ve 3 kez yapılan gübreleme uygulamaları verimi yaklaşık % 50 arttırırken, meyve gözü dökümünü % 38 azaltmıştır. Verim ve verimlilik üzerine Ç.G. uygulamalarının daha etkili olduğu bulunmuştur. Gübre verilmeyen konunun 100 gramında 93 adet meyve bulunurken, yukarıda dozları belirtilen konunun 100 gramında 87 adet meyve bulunmuştur. Böylece gübrelemenin meyve iriliğini arttırdığı söylenebilir. Benzer şekilde bu konunun % çitlama oranı % 87 iken, kontrolde % 66 olarak bulunmuştur. Gübre verilmeyen konunun % iç meyve randımanı (100 g kuru kırmızı kabuklu meyvede yenilen kısım) % 40.5 olarak bulunurken, yüksek dozdaki gübreleme konusu % 43.3 değerini vermiştir. Topraktan Azotlu ve yapraktan yapılan uygulamaların bulunduğu konular sürgün uzunluğunu arttırmıştır.

Uygulamaların % protein ve % yağ değerlerine etkili olmadığı görülmüştür.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Ç.Ünv. Zir.Fak. Toprak Bölümü - ADANA

Yukarıda dozları verilen konular yapraktaki % N, % P, % K, Fe ve Mn düzeylerini arttırırken, diğer makro ve mikro besin elementlerine etkili olmamışlardır.

Uygulama konularının, yapraktaki besin kapsamlarının üç yıllık ortalama değerlerine bakıldığında; topraktan ve yapraktan yapılan kombine uygulamaların N,P,K düzeyini artırdığı, N deki artışın daha belirgin olduğu görülmüştür. Benzer şekilde yapraktan uygulamanın yapıldığı konuların Fe ve Mn düzeyleri fazla bulunmuştur.

Yapraktaki besin düzeyleriyle, verim, meyve kalitesi, sürgün uzunluğu ve meyve gözlerinin dökülmemesi (periyodisitenin önlenmesi) konularına ilişkin yapılan korrelasyon hesaplamalarında; yapraktaki N ve P miktarı arttıkça verim ve meyve kalitesinin arttığı, meyve gözü dökümünün azaldığı, yapraktaki fazla N'la birlikte sürgünlerin uzadığı, bulunmuştur. Yapraktaki K'un artmasıyla meyvenin irileştiği, çıtlama oranının arttığı, yapraktaki Fe'in artmasıyla meyve gözü dökümünün azaldığı bulunmuştur.

Yapraktaki Ca, Mg, Zn ve Cu düzeyleri ile belirtilen özellikler arasında korrelasyon bulunamamıştır.

Konu ile ilgili yapılan ekonomik analizde; topraktan 800 g N, 600 g P_2O_5 , 400 g K_2O , 60 kg (Ç.G) ve 3 kez yapraktan uygulamanın verimi arttırmasına karşın, yapraktan uygulamanın çok masraflı olduğu, bu nedenle yalnız topraktan uygulamanın daha ekonomik olduğu bulunmuştur.

ANTEPFISTIĞINDA ÇEŞİT SEÇİMİ

(1985 - 1992)

Dr.Hüseyin TEKİN*

Fatih AKKÖK*

AMACI :

Ülkemizde, antepfıstığı kültürü çok eskilere dayanmasına ve büyük bir popülasyona sahip olmasına rağmen bugüne kadar herhangi bir seleksiyon çalışmasına rastlanmamıştır. Bunun yanısıra modern işletmecilikte, iç ve dış pazar isteklerine uygun, işlemeye elverişli, yüksek verim veren kaliteli çeşitlerin seçimi yapılması gereken önemli ve temel çalışmalardan biri olarak ortaya çıkmış ve bu amaçla da bu çalışma sürdürülmüştür.

MATARYAL-METOD :

Deneme mataryalini, seçilmiş 16 tip ile ülkemizde yetiştirilen ve tescil edilen Siirt, Ohadi, Uzun, Halebi, Kırmızı çeşitleri oluşturmuştur. Çalışmada seleksiyon 1 kademesi için meyve iriliği, çıtlama oranı ile iç meyve randımanı dikkate alınmış ve veriler göreceli puan sistemine göre değerlendirilmiştir.

SONUÇ:

Seçilen tipler içerisinde verim ve kalite yönünden mevcut çeşitlerimizin en iyisi olan Siirt çeşidinden daha iyi özelliklere sahip olan tipler belirlenmiştir. Çizelge 1 incelendiğinde de görülebileceği gibi özellikle seleksiyon 1, 5, 10 ve 14'ün Siirt çeşidinden daha iri, çıtlama oranı ve randımanının yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında, standart çeşitlerimizden 30 - 40 gün daha erken olgunlaşan iki tip bulunmuştur. Vegetasyon süresi kısa olan bu tiplerin yaz sezonunun kısa olduğu yüksek kesimlerde yetiştiriciliğinin yapılması önerilebilir. Bu iki tipin koyu yeşil iç rengine sahip oldukları, dolayısıyla dondurma, tatlı ve pasta sanayinin önemli ham maddesi olan yeşil içli antepfıstığı yetiştiriciliğine çok uygun oldukları belirlenmiştir.

Mevcut üretimimizin çoğunluğunu oluşturan Uzun ve Kırmızı çeşitleriyle seçilen tipler kıyaslanmıştır. Buna göre; erkenci iki tipin dışındaki yeni seçilen tiplerin tamamının bu iki çeşidimizden daha yüksek puan aldığı belirlenmiştir (Çizelge 1).

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

Çizelge 1: Meyve İriliği (Ad/100 g), Çıtlama Oranı (%), İç Randımanı (%) ve Göreceli Puan Toplamları

Seleksiyon ve Çeşitler	Meyve İriliği (Ad/100 g)	Çıtlama Oranı (%)	İç Meyve Randımanı (%)	Göreceli Puan Toplamı
Seleksiyon 1	72.2	94.0	43.6	1000
Seleksiyon 2	84.4	79.9	42.5	773
Seleksiyon 3	82.9	75.7	42.0	760
Seleksiyon 4	79.0	73.3	41.1	833
Seleksiyon 5	71.0	81.5	42.2	960
Seleksiyon 6	83.0	92.8	41.1	770
Seleksiyon 7	82.0	61.8	40.0	762
Seleksiyon 8	120.0	48.1	38.7	327
Seleksiyon 9	84.7	57.1	39.0	580
Seleksiyon 10	64.3	91.1	43.0	993
Seleksiyon 11	110.7	37.1	38.1	280
Seleksiyon 12	82.1	87.6	42.7	290
Seleksiyon 13	61.0	89.7	44.2	1000
Seleksiyon 14	60.5	88.8	47.1	1000
Seleksiyon 15	84.0	74.4	41.6	720
Seleksiyon 16	67.0	60.7	43.4	813
Siirt	75.2	94.0	43.9	980
Ohadi	81.0	90.8	46.9	900
Halebi	85.4	82.3	41.7	680
Kırmızı	82.4	73.5	40.2	665
Uzun	96.3	67.2	39.4	660

**KURU ŞARTLARDA ANTEPFİSTİKLERİNDE DEĞİŞİK SIRA ÜZERİ
MESAFELİ DİKİMLERDE GELİŞME, VERİM VE BAZI KALİTE
DEĞERLERİNİN İNCELENMESİ**
(1975 - 1993)

Selim ARPACI*

Uz.Halit Seyfettin ATLI*

Ökkaş AKSU*

AMACI :

Bu çalışmada, farklı sıra üzeri mesafelerde dikilen **P. vera** anacı üzerine aşıllı üç çeşidin gelişme ve verimlerini incelemek, kuru şartlarda kurulacak antepfıstığı tesislerinde bölgenin ekolojisine ve üç standart çeşide uygun dikim aralığını belirlemek, bölge çiftçisine birim alandan en fazla geliri getirecek dikim aralığını belirlemek amacı ile bu çalışma ele alınmıştır.

MATERYAL - METOD :

Kuru koşullarda yürütülen denemede **P. vera** L. çöğürleri, 4x8 m, 6x8 m ve 8x8 m aralıklarla dikilmiş, aşı kalınlığına gelen anaçlara standart çeşitlerimizden Uzun, Siirt ve Ohadi çeşitleri aşılanmıştır. Denemede ağaçların gelişme değerlerini ve meyvesel özelliklerini belirlemek için taç hacmi (m^3), verimlilik (g/cm^2), kuru kırmızı kabuklu olarak dekara verim (kg/da) ağaç başına verim ($kg/ağaç$), 100 dane ağırlığı (g) ve çıtlama oranı (%) belirlenmiştir.

SONUÇ :

Sıra üzeri mesafelere bağlı kalmadan, Siirt ve Ohadi çeşitleri aşılamadan sonra 8. yılda ürün vermeye başlarken, Uzun çeşidi bunlardan üç yıl sonra ürün vermeye başlamıştır. Son üç yılın değerleri dikkate alındığında; ağaç başına verim yönünden 8 x 8 m dikilen parsellerde Siirt çeşidinden 3.88 $kg/ağaç$, 4 x 8 m dikilen parsellerden 2.78 $kg/ağaç$ verim alınmıştır. Dekara verim yönünden yapılan değerlendirmelerde en iyi değer Siirt çeşitinde 4 x 8 m dikilen parsellerden (80.66 kg/da), en düşük değer 8 x 8 m dikilen parsellerden ise 56.15 kg/da verim alınmış, 6 x 8 m dikilen parsellerden alınan ürün ise bu iki değer arasında yer almıştır. Diğer çeşitlerde ise 4 x 8 m dikilen parsellerden 8 x 8 m dikilenlere göre daha fazla ürün alınmıştır.

Vegetatif gelişme yönünden, dikim mesafeleri arasındaki farklılık dikimden 14 yıl sonra ortaya çıkmıştır. Buna göre gövde kalınlığı ve taç hacmi yönünden en iyi gelişmeyi 8x8 cm dikim aralığındaki ağaçlar göstermiştir.

Siirt ve Ohadi çeşitleri yine dikim aralıklarına bağlı kalmadan daha verimli, çıtlama oranı ve 100 dane ağırlığı daha yüksek bulunmuştur. Gövde kalınlığı yönünden Siirt ve Uzun çeşitleri Ohadi çeşidine göre daha fazla gelişme gösterirken, taç hacmi yönünden çeşitler arasında önemli bir farklılık görülmemiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

SULU VE KURU KOŞULLARDAKİ ANTEPFISTIĞI YETİŞTİRİCİLİĞİNDE VERİM VE ÜRÜN KALİTESİNDEKİ DEĞİŞİMLERİN İNCELENMESİ (1991 - 1994)

Selim ARPACI*

Fatih AKKÖK*

Dr.Hüseyin TEKİN*

AMACI :

Ülkemiz antepfıstığının gen merkezlerinden birisi ve antepfıstığı üretim alanı en fazla olan ülke olmasına rağmen kuru şartlarda dekara 40 -50 kg/da verim alınması, elde edilen ürün yönünden antepfıstığı yetiştiren ülkelerin gerisinde kalmamıza neden olmaktadır. Antepfıstığı üretim alanı gün geçtikçe artmakta, taban ve sulu arazilere antepfıstığı tesisleri yapılmaktadır. Entansif koşullarda antepfıstığı yetiştiriciliğine ışık tutması ve çiftçinin ne kadar gelir elde edeceğini belirlemek amacıyla bu çalışma ele alınmıştır.

MATERYAL - METOD :

Bu deneme; **Pistacia vera** L. anacı üzerine aşılınmış Uzun, Siirt ve Ohadi çeşitlerinin, entansif koşullarda 1x7 m, kuru koşullarda 8x8 m aralıklarla dikilmiş ağaçları üzerinde yürütülmüştür. Entansif koşullarda 4 sulama ile beraber tavsiye edilen gübreleme yapılmıştır. Her yinelemede 1 kg lık, yaş örnekler laboratuvarında kurutularak kuru kırmızı kabuklu ağırlıkları ile 100 dane ağırlığı, çıtılama oranı ve iç meyve randımanı bulunmuştur. Ayrıca dekara verim de hesaplanmıştır.

SONUÇ:

Dekara düşen ortalama verim ve net gelir yönünden yapılan değerlendirmelerde entansif ve kuru koşullarda en iyi sonucu Siirt çeşidi vermiştir. Sulu koşullarda yetiştirilen, Siirt çeşidi 4.87 kat, Uzun çeşidi 4.07 kat ve Ohadi çeşidi 4.04 kat daha ekonomik bulunmuştur. Entansif koşul, iç randımanın çeşide ait karakteristik özelliğini değiştirmezken, çıtılama oranı üzerine olumlu etkide bulunamamıştır. Ancak 100 dane ağırlığı artmıştır.

Siirt çeşidinden sulu koşullarda dekardan 262.2 kg ürün alınırken, aynı çeşitten kuru koşullarda 8 x 8 m dikim aralığında 56 kg kuru kırmızı kabuklu ürün alınmıştır. Yine Siirt çeşidi sulu koşullarda dekardan 18.4 milyon net gelir sağlarken, kuru koşullarda ancak 3.8 milyon net gelir sağlamıştır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

ÖNEMLİ BAZI ANTEPFİSTİĞİ ÇEŞİTLERİ İÇİN GAZİANTEP VE ÇEVRESİNDEKİ ERKEK TİPLERİN SEÇİLMESİ (1993 - 1994)

Uz.Halit Seyfettin ATLI*

Prof.Dr.Nurettin KAŞKA**

AMACI :

Bu çalışmada, önemli antepfıstığı çeşitlerinden olan Uzun, Halebi, Kırmızı, Siirt ve Ohadi'ye uygun, üstün özellikli erkeklerin seçilmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL-METOD :

Umutlu olarak kabul edilen 20 adet erkek tip, 1993 yılında Gaziantep yöresindeki bahçelerde yapılan gözlemlerle saptanmıştır. Önemli antepfıstığı çeşitlerine uygun erkek tiplerin belirlenmesi ile ilgili analiz ve çalışmalar 1994 yılında yapılmıştır. Bu aşamada, erkek tiplerin büyüme gücü, büyüme oranı, çiçeklenme süresi, çiçeklenmelerinin çeşitlerle çakışma süreleri, ikincil daldaki çiçekli salkım sayıları, sürgündeki çiçek salkım sayıları, çiçek salkım boyları, salkımdaki çiçek sayıları, çiçek tozu üretim miktarları, çiçek tozu canlılık oranları, çiçek tozu çimlenme oranları, çiçek tozlarının muhafaza süreleri ve çiçek tozlarının meyve tutumu ile bazı kalite özelliklerine etkileri saptanmıştır.

SONUÇ:

Erkek tiplerin en önemli özellikleri dikkate alınarak ve tartılı derecelendirmeye tabi tutularak yapılan seleksiyonda (Çizelge 1) 30 nolu tip, Uzun ve Halebi çeşitleri için, 14 nolu tip Siirt ve Kırmızı çeşitleri için, 3 ve 46 nolu tipler, her ikisi de aynı bahçede bulunması koşuluyla Ohadi çeşidi için uygun bulunmuştur.

Uzun ve Halebi çeşitlerinin tozlayıcısı olan 30 nolu tip "Uygur" ismi ile, Siirt ve Kırmızı çeşitlerinin tozlayıcısı olan 14 nolu tip "Atlı" ismi ile, Ohadi çeşidinin tozlayıcısı olan 46 nolu tip "Kaşka", 3 nolu tip ise "Koç" ismi ile tescil aşamasındadır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Çuk. Üniv. Z.Fak. Bahçe Bit. Böl - ADANA

Çizelge 1. Erkek tiplerin bazı özellikleri (1994)

Tip No	Erkek tipin türü	Çiçek tozu canlılığı (%)	Çimlenme oranı (%)	Çiçektozu Üre timi 1 salkında (milyon)	Çeşit ve Tiplerin Çiçeklenme Çakışması
1	Pistacia vera	85.7 g	66.3 h	28.656 ij	U* 8
2	Pistacia vera melezi	94.9 bcde	83.1 abc	34.758 hi	U 8
3	Pistacia vera melezi	98.8 a	75.7 def	86.927 b	O*10
4	Pistacia vera melezi	93.0 cde	78.0 cde	52.080 ef	K* 7
5	Pistacia khinjuk	93.4 cde	84.7 ab	20.864 k	U 8
6	Pistacia vera	94.0 cde	88.7 a	36.912 gh	U 8
7	Pistacia khinjuk melezi	94.1 cde	80.1 bcd	31.633 hij	U 7
8	Pistacia vera	93.7 cde	85.0 ab	32.468 hi	K 5
9	Pistacia vera	95.7 abcd	83.7 abc	31.118 ij	K 6
10	Pistacia vera melezi	87.8 fg	61.8 h	19.765 k	K 6
12	Pistacia khinjuk melezi	88.6 efg	68.4 gh	43.308 f	O 4
14	Pistacia vera	91.0 defg	75.2 efg	68.694 c	S* 9
16	Pistacia vera	94.1 cde	73.8 efgh	50.146 ef	H* 8
18	Pistacia vera	95.1 abcde	70.0 gh	51.945 ef	H 8
21	Pistacia vera melezi	98.5 ab	72.2 fgh	42.692 fg	O 7
24	Pistacia vera	91.1 defg	75.1 efgh	52.177 ef	S 8
25	Pistacia vera melezi	91.1 defg	79.3 bcd	49.896 ef	O 7
28	Pistacia vera	91.4 def	75.3 def	53.407 e	U 8
30	Pistacia vera	95.2 abcde	79.5 bcd	62.014 d	U 8
46	Pistacia vera melezi	98.4 abc	71.1 gh	143.174 a	O 8
LSD %5		4.30	6.86	5.79	

* U : Uzun S : Siirt O : Ohadi K : Kırmızı H : Halebi

**BAZI ÖNEMLİ ANTEPFISTIĞI ÇEŞİTLERİNİN SOĞUKLAMA
GEREKSİNİMLERİNİN “KLASİK” VE “SOĞUK BİRİMİ” YÖNTEMLERİYLE
SAPTANMASI VE “BÜYÜME DERECE SAATLERİ” TOPLAMININ
BELİRLENMESİ**
(1989 - 1994)

Doç.Dr.Ayzin KÜDEN*
Doç.Dr.Bekir EROL*

Prof.Dr.Nurettin KAŞKA*
Dr.Hüseyin TEKİN**

AMACI :

Ele alınan bu çalışma ile, önemli antepfıstığı çeşitlerinin soğuklama gereksinimlerini standart ve soğuk birimi yöntemleriyle saptamak, hem de çeşitlerin çiçek açıp meyve vermeleri için gereksinim duydukları büyüme derece saatleri toplamının bulunması amaçlanmıştır. Böylece her çeşitin hangi bölgelerde ekonomik yetiştiriciliğinin yapılabileceği saptanacaktır.

MATERYAL-METOD :

Çalışmada Siirt, Ohadi, Uzun, Kırmızı ve Halebi dışı çeşitleri ile belirli iki erkek çeşidin 40-45 cm, uzunluğundaki meyve dalları kullanılmıştır. Kasım ayından itibaren alınan meyve dallarının alınma sıklığında 7.2 °C'nin altında saat olarak geçen süre göz önünde bulundurularak önceleri 100 saatte bir, daha sonra her çeşidin soğuklama gereksinimini tamamlamasına yakın 50 saatte bir alınmıştır. Her çeşidin dinlenme gereksinimini tamamladığının belirtisi olarak akarsu tankı içindeki meyve dallarının 21 °C'ye 21 gün maruz bırakılması halinde tomurcukların en az % 50'sinin çiçeklenmenin ikinci safhasına ulaşması ölçütü olarak alınmıştır. Ayrıca çiçeklenmeyle ilgili fenolojik ve pomolojik gözlemler de bahçe koşullarında yapılmıştır.

SONUÇ:

Elde edilen sonuçlara göre, 7.2 °C'nin altında olmak üzere en az soğuklamaya 500 saat ile erkek 1 ihtiyaç göstermiştir. Erkek 2 ise 650 saate ihtiyaç göstermiştir.

Antepfıstığı kültür çeşitleri içinde en az soğuklamaya 600 saat ile Uzun çeşidi ihtiyaç gösterirken, en yüksek soğuklamayı 1050 saat ile Ohadi göstermiştir. Diğerleri orta grupta yer almıştır (Halebi 650 saat, Siirt 750 saat, Kırmızı 850 saat).

Çeşitlerin sıcak isteklerine bakıldığında Ohadinin 11500 Büyüme Derece Saat Toplamı (BDST) ile en fazla sıcak isteğine sahip olduğu Kırmızı çeşidinin ise 10700 BDST ile en düşük sıcaklık isteğine sahip olduğu diğerlerinin de orta grupta yer aldıkları belirlenmiştir.

* : Ç. Üniv. Zir. Fak. Bahçe Bit. Böl - ADANA

** : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**UZUN VE SIİRT ANTEPFISTIĞI (*Pistacia vera L.*) ÇEŞİTLERİNİN FARKLI
DEPO KOŞULLARINDA VE MUHAFAZA SÜRELERİNDE KALİTE
DEĞİŞİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI
(1993 - 1995)**

Rıza KARACA*

Uz.Mehmet KÖROĞLU*

AMACI :

Ülkemizde antepfıstıkları, doğal şartlarda depolanmakta, dolayısıyla kalite kayıpları daha hızlı olmaktadır. Bu çalışmada; doğal koşullarda depolanan antepfıstıkları ile iki farklı soğuk hava deposunda kırmızı kabuklu ve kavrak olarak muhafaza edilen antepfıstığında kalite ve yağ asitlerinin değişimini incelemek amacıyla bu çalışma ele alınmıştır.

MATERYAL - METOD :

Uzun ve Siirt antepfıstığı, çeşitleri kuru kırmızı kabuklu ve sert (kavrak) kabuklu olarak Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü soğuk hava depolarında ve adi depo koşullarında muhafaza edilmiştir. Depolamadan önce materyal % 6 neme kadar kurutulmuştur.

Adi depo koşullarında, çevre iklimine bağlı olarak sıcaklık 2 °C - 34 °C arasında, oransal nem de % 28 - % 70 arasında değiştiği belirlenmiştir. Kontrolü depo koşullarında; 1. uygulamada, sıcaklık kademeli olarak kış aylarında 4 °C bahar aylarında 10 °C ve yaz aylarında 15 °C'de düzenlenmiş ve oransal nem % 65'in altında tutulmuştur. II. uygulamada da sıcaklık 4 °C de ve oransal nem % 65'in altında sabit olmuştur.

Materyal üzerinde, yağ, nem, protein, su aktivitesi, aflatoksin, peroksit, serbest yağ asitleri ile yağ asitleri kompozisyonu tayini yapılmıştır.

SONUÇ :

Antepfıstıkları kuru kırmızı kabuklu ve kavrak olarak doğal koşullarda 12 ay boyunca kalite yönünden herhangi bir bozulma olmadan depolanabilmektedir. Ancak uzun süreli olarak depolandığında, yağ içeriğine bağlı olarak kalite olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu nedenle antepfıstıkları bir yıldan fazla süre muhafaza edilmek istendiğinde, 4 - 10 °C sıcaklık ve % 65'in altındaki nem düzeylerinde soğuk hava depolarında muhafaza edilmesinin daha uygun olacağı bulunmuştur.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**UZUN, SIİRT VE OHADI ANTEPFISTIĞI ÇEŞİTLERİNİN ENTANSİF
ŞARTLARDA GELİŞME, VERİM, KALİTE VE RANTABİLİTELERİNİN
İNCELENMESİ PROJESİ**
(1976 - 1994)

Fatih AKKÖK*

Rıza KARACA*

AMACI :

Günümüz meyve yetiştiriciliğinde sistem gereği sık dikime yönelinmiştir. Bu sistemde birim sahadaki bitki sayısının fazla olması nedeniyle birim sahadan alınacak ürün miktarı da artmakta, buna bağlı olarak birim üretim maliyeti düşmektedir.

Bu proje ile entansif koşullarda Uzun, Siirt ve Ohadi antepfıstığı çeşitlerinin gelişme, verim, kalite ve rantabiliteeleri incelenmiştir.

MATERYAL - METOD:

Bu çalışma, Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü'nde yürütülmüştür. Deneme arazisinin toprak yapısı killi-tınlı bünyede ve hafif alkali reaksiyonludur. Toprağın 0 - 90 cm derinliğindeki ortalama kireç oranı % 20, pH 7.65 olarak bulunmuştur.

Denemede; **P.vera** L. çöğürleri 1x7 m dikim aralığında dikilmiş ve üzerine Uzun, Siirt ve Ohadi çeşitleri aşılanmıştır.

Deneme; 4 yenilemeli olarak tesadüf parselleri deneme desenine göre kurulmuştur. Her parseldeki ağaç sayısı 15 adettir.

SONUÇ:

Çeşitlerin gelişme, verim, kalite (Çizelge 1) ve rantabiliteeleri yönünden yapılan değerlendirmeler sonucunda; aşı üstü gövde çevresi ve ağaç boyu yönünden en fazla gelişme Uzun çeşitinde bulunmuştur. Siirt ve Ohadi çeşitleri Uzun çeşidinden 3 yıl önce ürüne yatmışlardır. Yıllık ortalama sürgün uzunluğu bakımından en iyi gelişme Ohadi ve Siirt çeşitlerinde olmuştur. Çeşitlerin verim değerleri incelendiğinde dekara en fazla verim sırasıyla Siirt, Ohadi ve Uzun çeşitinden elde edilmiştir. Verimlilik (g/cm²) ve meyve iriliği (100 g/adet) itibarı ile en fazla değerleri Ohadi ile Siirt çeşidi vermiştir. Çeşitlerin % iç meyve randımanı ve çıtlama oranı en iyi Ohadi çeşidinde bulunmuştur. Bu kalite unsurları Siirt ve Uzun çeşitinde daha az olarak bulunmuşlardır. Çeşitler arasında % protein ve % yağ oranları bakımından istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunmamıştır.

Kuru kırmızı kabuklu, sert kabuklu ve iç meyvede 100 dane ağırlığı yönünden en fazla değer Ohadi çeşitinden, en az değer ise Uzun çeşitinden alınmıştır. Siirt çeşidi ise Ohadi ile Uzun çeşidi arasında yer almıştır. Uzun, Siirt ve Ohadi meyvelerinde kuru kırmızı kabuklu, sert kabuklu ve iç meyvede 100 dane üzerinde uzunluk, genişlik ve kalınlık bakımından yapılan ölçümlerde;

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

Uzunluk itibarıyla sırasıyla Siirt ve Uzun çeşiti önemli bulunmuştur.

Genişlik ve kalınlık yönünden yapılan ölçümler neticesinde Ohadi ve Siirt çeşiti, Uzun çeşitine göre daha önemli bulunmuşlardır. Çeşitlerin rantabiliteleri bakımından 1976 - 1994 yılları arasında yapılan değerlendirmeler neticesinde (Çizelge 2); dekar başına en fazla net gelir Siirt çeşitinden elde edilmiştir. Ohadi çeşiti net gelir yönünden ikinci sırada yer alırken, en az net gelir ile üçüncü sırayı Uzun çeşiti almıştır.

Siirt ve Ohadi çeşitlerine göre Uzun çeşiti periyodiseteğe daha yatkındır.

Çizelge 1. Çeşitlerin Vegetatif Gelişmeleri ve Pomolojik Özellikleri

ÖZELLİKLER	UZUN	SIIRT	OHADI
Gövde Çevresi(cm)	41.55	45.29	36.90
Y.Sürgün Uzunluğu(cm)	7.49	9.25	15.24
Ağaç boyu (cm)	299.92	264.15	260.74
Verim(kg/ağaç)	1.31	1.83	1.40
Verim(kg/da)	186.02	259.86	198.80
Verimlilik(g/cm ²)	11.97	11.29	12.86
İriliği(ad/100g)	112.80	87.00	76.66
İç randımanı(%)	41.23	42.53	46.83
Çıtlama oranı(%)	41.99	64.65	78.34
Protein oranı(%)	22.72	21.63	20.56
Yağ oranı(%)	56.10	55.25	56.02
Kuru kırmızı meyvede:			
100 dane ağır.(g)	98.57	126.45	141.63
Uzunluk(mm)	21.49	22.76	20.97
Genişlik(mm)	11.43	12.80	13.80
Kalınlık(mm)	10.81	11.90	13.25
Sert kabuklu meyvede:			
100 dane ağır.(g)	81.14	106.96	119.89
Uzunluk(mm)	19.08	19.74	18.75
Genişlik(mm)	10.15	11.15	12.75
Kalınlık(mm)	9.31	10.51	11.95
İç meyvede			
100 dane ağır.(g)	41.37	54.16	69.50
Uzunluk(mm)	15.80	17.00	16.78
Genişlik(mm)	7.92	8.61	9.72
Kalınlık(mm)	7.43	8.55	9.96

Çizelge 2. Rantabilite Değerleri (TL)

	UZUN	SIIRT	OHADI
BÜRÜT MASRAFLAR	3.233.959	3.177.904	3.177.904
BÜRÜT GELİR	14.000.000	18.753.381	15.400.000
NET GELİR	10.766.041	15.575.477	12.222.096

BAĞ - ZEYTİN VE DİĞER ARAŞTIRMA PROJELERİ

DİMİŞKİ ÜZÜMÜ İÇİN EN UYGUN BUDAMA ŞEKLİNİN TESBİTİ

(1964 - 1968)

Emin GÜR*

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Gaziantep ili dahilinde hem sofralık ve hem de kurutmalık olarak değerlendirilen Dımışkı üzüm çeşitinde, farklı budama şekillerinin verim artışına olabilecek etkisini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

MATERYAL-METOD :

Denemede Dımışkı üzüm çeşidi kullanılmış ve serpeneli kısa, serpeneli uzun, serpenesiz kısa, serpenesiz uzun, serpeneli ve serpenesiz karışık, guyot kısa, adi goble uzun, adi goble karışık olmak üzere dokuz budama şeklinin etkisi karşılaştırılmıştır.

SONUÇ:

Dekarda 100 omca hesabı ile verimdeki en fazla artışı serpeneli karışık budama şekli (517.5 kg/da) vermiştir. Serpene takılarak omcanın yükseğe kaldırılmasının, meyve kalitesini olumlu etkilediği de belirlenmiştir.

Omcanın topraktan 20-30 cm yükseltilmesi ile yıllık sürgünler ve bu sürgünler üzerinde bulunan ürünün toprakla olan teması kesilmiştir. Böylece omcadan alınan ürün miktarında, yerdeki klasik sistemlere göre artış sağlanmış, salkımların toprakla teması kesildiğinden zararlanma olmamış, diğer sistemlere göre serpeneli karışık budama yapılan omcalardan daha kaliteli ürün alınmıştır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**TAHANNEBİ VE HÖNÜSÜ (İLK VE SON TURFANDA) ÜZÜM
ÇEŞİTLERİNDE BABALIK TESBİTİ**
(1965 - 1968)

Emin GÜR*

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin yaygın ve sevilen çeşitleri olan Tahannebi ve Hönüsü üzümleri ilk ve son turfanda üzümleri olarak hem pazarda hem de tüketimde özel bir yer edinmektedir. Dolayısıyla bu çeşitler için en iyi babalık yapacak olan canlı ve bol çiçek tozu vererek verimi yükseltecek üzümleri çeşitlerinin belirlenmesi amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD :

Çiçekleri morfolojik erdışı, fizyolojik dişi olan Tahannebi ve Hönüsü çeşitleri verim alınacak temel çeşitler olarak ele alınmıştır. Bu çeşitlere en iyi dölleyicinin tesbiti için yine bu çeşitlerle aynı zamanda çiçek açan bölgesel çeşitler tozlayıcı olarak kullanılmıştır.

SONUÇ :

Çalışma neticesinde bölgenin erkenci sofralık üzümleri çeşidi olan Tahannebi için en iyi babalık olarak kullanılabilecek çeşitlerin Kabarcık ve Sergikarası olduğu belirlenmiştir. Sergikarası, bölgede yaygın olarak üretimi yapılan erkenci ve kurutmalık bir çeşittir. Kabarcık ise, hem şıralık hem de sofralık olarak üretimi yapılan, Tahannebi çeşidine babalık olarak dikildiğinde ekonomik olarak değerlendirilebilecek bir çeşittir.

Hönüsü çeşidine babalık olarak kullanılabilecek üzümleri çeşitlerinden en iyi sonucu Dökülgen ve Künefi vermiştir. Künefi çeşidinin çok fazla ekonomik değeri olmamasına rağmen Dökülgen, hem şıralık, hem sofralık olarak üretimi yapılan, aynı zamanda Hönüsü çeşidi ile birlikte hasat edilen verimli bir çeşittir.

Hönüsü ve Tahannebi üzümleri çeşitlerine uygun bir babalılık çeşidiyle bağ tesis edilmediği zaman büyük miktarda ürün azalması ve kalite düşüklüğü olduğu belirlenmiştir. Özellikle Hönüsü çeşidinde problem olan ürün silmesi ve boncuklanma olayının iyi bir dölleyici kullanıldığında ortadan kalktığı belirlenmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE KALİTELİ ŞARAP İMALİNE
ELVERİŞLİ YERLİ VE YABANCI ÜZÜM ÇEŞİTLERİNİN BÖLGEYE
ADAPTASYONUNUN ARAŞTIRILMASI
(1970-1980)**

Temel ÖZEN*

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Bölgede kaliteli şarap imaline olanak sağlayacak üzüm çeşitlerini belirleyerek hem ileriye dönük şarap ihracatı için potansiyel yaratmak hem de üretilen üzümün iyi bir değer bulması sonucu üreticinin gelirini artırmak amacıyla bu proje ele alınmıştır.

MATERYAL- METOD :

Araştırmada kendi ekolojilerinde verimliliği ve kaliteliliği ile tanınan yerli ve yabancı orijinli şaraplık üzümlerden, Semillon, Cabernetsauvillon, Alicantebouchet, Carignane, Clairette, Pinotchardonnay, RieslingRheine, Pinot noir, Furmint, Merlot, Seperavi, Horozkarası, Dökülgen, Kabarcık, Narince, Boğazkere, Muscat de Frontignan, Papazkarası ve Emir çeşitleri denenmiştir.

Gözlerin kabarması ile birlikte, bütün çeşitlerde fenolojik kayıtlar tutulmuş ve ben düşmeden itibaren haftada bir şeker asit tayinleri yapılarak, olgunluğun seyri takip edilmiştir. Dört yıl süre ile çeşitlerin hasadını takiben yeteri kadar numuneden şarap yapılarak organoleptik muayene ve duyuusal analizler ile kimyasal analizleri yapılmıştır.

SONUÇ :

Gaziantep yöresinde çok sayıda şaraplık üzüm yetiştiriciliği yap lmasına karşın, kaliteli şarap imaline elverişli çeşitlerin sayısı oldukça azdır. Bu açığın kapatılması için bölgenin kaliteli şaraplık çeşidi olan Horozkarası yanında yine bölgeye adapte olam Carignane, Papazkarası, Furmint ve Semillion çeşitlerinin de yetiştirilmesi uygun olacaktır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**YERLİ VE YABANCI 22 MUHTELİF SOFRALIK ÜZÜM ÇEŞİTİNİN
GAZİANTEP ŞARTLARINA ADAPTASYONUNUN VE ERKENCİLİĞİNİN
ARAŞTIRILMASI**
(1970 - 1980)

Temel ÖZEN*

Azmi ULUSARAÇ*

Rıza KARACA*

AMACI :

Gaziantep yöresinde tüketimi fazla olan üzüm çeşitlerinin olgunlaşmalarının orta erken döneme rastlaması nedeniyle, pazara yeteri kadar arz edilememeleri bölgede erken dönemde üzüm noksanlığını ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, dünyaca tanınmış standart ve birbirini izleyen zamanlarda olgunlaşan çeşitleri belirlemek, tüketim sezonunu uzatmak amacıyla bu proje ele alınmıştır.

MATERYAL - METOD :

Çalışmada kullanılan yerli ve yabancı çeşitler Cardinal, Tilgören, Royal Terheyden, Serpenekıran, Muscat reine des vignes, İskenderiye misketi, Zeyni, Samrı, Chasselas de fou Bleau, Pance precoce, İtalya, Bozcaadaçavuşu, Perlette, Hamburg misketi, Musabbık, Royal Ameriore Moltze, Perle de Casaba, Alphons lavalle, Hazendayı, Tahannebi, Mario pirovano ve Jaoumet şeklindedir. Bu çeşitlerde gözlerin kabarmasından itibaren fenolojik kayıtları tutulmuş ve hasattan sonra mahsül ve çubuk verimleri belirlenmiştir. Teknolojik analizlerden de kuru madde tayini ile sırada toplam genel asit tayini yapılmıştır.

SONUÇ :

Değerlendirmede verimlilik ve kalite özelliklerinin yanısıra erken olgunlaşma da ön planda tutulmuştur. Ele alınan üzüm çeşitlerinden çizelge 1 de verilen özelliklere göre Perlette, Cardinal, İskenderiye misketi, Hamburg misketi, Pance precoce ve Serpenekıran yöresinin erkenci çeşidi kabul edilen Tahannebi üzüm çeşidi ile birlikte erkencilik, verimlilik ve kalite yönünden olumlu sonuçlar vermişlerdir. Bu çeşitlerin yörede yayımı önerilmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

Çizelge 1. Gaziantep Şartlarında Ele Alınan Üzüm Çeşitlerinden Elde Edilen 5 Yıllık Ortalama Veriler (1976 - 1980)

Çeşit	Mahsul Verimi (kg/parsel)	100 Dane Ağırlığı (g)	Kuru Madde (%)	Şıradaki Genel Asit (tartarik g/lt)	Çubuk Verimi	Hasat Tarihi
Cardinal	10.50 cde	348 bcdef	19.4 bcde	4.2 mn	2.79 fgh	28.7 - 10.8
Tilgören	11.24 cd	368 abcd	19.1 cdef	7.8 a	7.56 a	24.8 - 12.9
R. Terheyden	11.93 bc	350 abcde	19.0 cdef	6.1 ef	2.90 fgh	18.8 - 17.9
Serpenekiran	10.31 cde	345 bcdef	17.4 fg	5.0 jk	5.01 b	17.8 - 09.9
M. Rehine des Vignes	7.52 efg	281 fgh	17.8 efg	4.7 kl	2.18hı	09.8 - 31.8
İskenderiye Mis.	12.32 bc	417 a	20.1 abc	4.0 n	3.04 efgh	10.8 - 31.8
Zeyni	7.12 fg	394 ab	17.6 efg	3.9 n	4.22 bcd	13.8 - 09.9
Samrı	6.44 fg	322 cdefgh	17.9 defg	4.5 lm	3.47 def	05.8 - 22.9
Chass. de Fon. Bleau	16.24 a	198 jkl	17.0 g	5.3 li	2.64 fghı	27.7 - 20.8
P. Precocce	14.58 ab	289 efgh	18.2 defg	5.5 hı	2.62 fghı	06.8 - 22.8
İtalia	12.06 bc	388 abcd	18.3 cd	5.9 fg	4.20 bcd	15.8 - 11.9
Bozcaada Çavuşu	12.24 bc	379 abcd	18.6 cdefg	5.2 ij	3.15 efg	06.8 - 12.9
Perlette	10.71 cd	198 jkl	18.8 cdefg	4.5 lm	3.48 def	31.7 - 10.9
Hamburg Misketi	11.48 cd	249 ijk	21.4 g	6.1 d	3.90 cde	11.8 - 12.9
Musabbık	8.49 def	211 ijk	20.1abc	6.6 bc	3.37 defg	04.8 - 06.9
Royal Amel. Molt	7.12 fg	393 ab	17.7 efg	4.0 n	2.40 ghı	14.8 - 11.9
Perle de Csaba	2.80 h	123 l	20.0 abcd	6.2 de	1.70 ı	21.7 - 03.8
A. Lavalle	6.25 fg	334 bdefg	17.2 fg	4.7 kl	2.12 hı	12.8 - 28.8
Hazendayı	4.62 gh	219 ijk	21.2 ab	6.4 cd	4.76 bc	03.8 - 09.9
Tahannebi	8.65 def	389 abc	17.6 efg	5.3 ii	2.46 ghı	31.7 - 19.8
Mario Pirovano	12.74 bc	276 ghıı	17.7 efg	5.6 gh	3.08 efgh	10.8 - 20.8
Jaoumet	10.44 cde	189 kl	18.4 cdefg	6.8 b	2.60 fghı	01.8 - 20.8
L.S.D % 5	3.03	68	1.96	0.39	0.96	

**GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE ŞARAPLIK OLARAK
YETİŞTİRİCİLİĞİ YAPILAN YERLİ ÜZÜM ÇEŞİTLERİNİN BULUNDUKLARI
EKOLOJİLERİNDE ŞARAPLIK DEĞERLERİ ÜZERİNDE ARAŞTIRMALAR
(1982 - 1985)**

Rıza KARACA*

AMACI :

Gaziantep, Kahramanmaraş ve Elazığ illerinin çeşitli bağ bölgelerinde yetiştirilen Dökülgen, Rumi, Kabarcık, Horozkarası, Sergi karası, Boğazkere, ve Öküzgözü üzüm çeşitleri 14 ayrı ekolojiden temin edilerek şaraplık değerlerinin belirlenmesi amacıyla bu çalışma yürütülmüştür.

MATERYAL - METOD :

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde üretimi yoğun olarak yapılan ve şaraplığa işlenen Gaziantep ve Kilis yöresinden Dökülgen, Rumi, Sergi karası ve Horozkarası üzüm çeşitleri, Kahramanmaraş yöresinden Kabarcık üzüm çeşidi, Elazığ yöresinden de Öküzgözü ve Boğazkere üzüm çeşitleri üzerinde çalışılmıştır.

Denemeye alınan üzüm çeşitleri farklı iki ekolojiden olmak üzere her defasında 20-30 kg kadar alınmıştır. Örneklerle, şaraba işlenmeden önce 7 fiziksel analiz uygulanmıştır. Ardından üzümler özelliklerine göre ayrı ayrı beyaz ve kırmızı şaraba işlenmiştir. Daha sonra şaraplar, 20 kimyasal analizden ve 4 duyuusal analizden geçmiştir.

SONUÇ :

Farklı üzüm çeşitlerine ait şarapların kimyasal analiz sonuçları şarap standardı ile karşılaştırıldığında, 14 ayrı ekolojiden alınan üzümlerden yapılan şarapların tümünün de standarda uygun olduğu görülmüştür. Şaraplara yapılan duyuusal analizler sonucunda Öküzgözü ve Boğazkere şaraplarının iyi kalitede sofr şarabı oldukları tesbit edilmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

FARKLI AMERİKAN ASMA ANAÇLARININ DİMİŞKİ, DÖKÜLGEN VE HÖNÜSÜ ÜZÜM ÇEŞİTLERİ İLE AFFİNİTE VI. ADAPTASYONLARI (1978 - 1992)

Uz.Halit Seyfettin ATLI*
Hüseyin ÖZTÜRK**
Temel ÖZEN***

Selim ARPACI*
Süleyman YURDAKUL*

AMACI :

Bu çalışma Gaziantep ekolojisine uygun ve yörede yaygın olarak yetiştirilen Dökülgen, Hönüsü ve Dımışkı üzüm çeşitlerine uygun amerikan asma anacının belirlenmesi amacıyla müessesemiz Sazgın İşletmesinde yapılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Deneme 8 amerikan asma anacı üzerine aşıllı (1103 Paulsen, 140 Ruggeri, 110 R, Rupestris du lot, SO4, 41 B, 420 A, 44-53) kurutmalık Dımışkı, şıralık ve sofralık Dökülgen ile sofralık Hönüsü üzüm çeşitleriyle kurulmuştur. Uygulama boyunca 7 tip inceleme ve analiz yapılmış ve affinite emsalleri Branas (1974)'e göre hesaplanmıştır.

SONUÇ :

Denemede kullanılan 1103 Paulsen , 140 Rug ve 110 R anaçları bölge ekolojisine iyi adapte olarak üzerlerine aşıllı bütün çeşitlerde salkım sayılarını ve ortalama salkım ağırlıklarını arttırmıştır.

Verim yönünden Dımışkı üzüm çeşitlerinde en iyi değeri 9.3 kg/omca ile 140 Ruggeri ve 8.4 kg/omca ile 1103 Paulsen anaçları, Dökülgen çeşitinde ise en iyi değeri 6.2 kg/omca 1103 Paulsen ve 5.5 kg/omca ile 110 R anaçları, Hönüsü çeşitinde ise en iyi değerleri 6.8 kg/omca ile 140 Rug, 5.6 kg/omca ile 1103 Paulsen ve 5.4 kg/omca ile 110 R anaçları vermiştir (Çizelge 1).

100 dane ağırlığı yönünden Dımışkı ve Hönüsü çeşitlerine 1103 Paulsen anacı 442 g ve 371 g ile olumlu etkide bulunurken Dökülgen çeşitine ise SO4 anacı 263 g ile Rup du Lot anacı 259 ile olumlu etkide bulunmuştur.

Kalite unsuru olan % kuru madde miktarlarına anaçların etkileri Dımışkı ve Hönüsü çeşitlerinde önemsiz olmuş, Dökülgende ise en yüksek değeri % 18.4 ile SO4 anacı vermiştir. Şırada genel asitlilik yönünden anaçların etkileri bütün çeşitlerde önemsiz olmuştur.

Dımışkı, Dökülgen ve Hönüsü üzüm çeşitleriyle anaçların affinite değerleri arasındaki farklar istatistiki olarak önemsiz bulunmuştur. Affinite emsalleri genel olarak 4-7 arasında olmuş, bütün çeşitlerde aşı noktası ve üzerinde şişkinlik meydana gelmiştir. Bu emsaller anaçlarla çeşitlerin Aaffinitele-

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Bağcılık Araşt. Enstitüsü - MANİSA

*** : Bağcılık Araşt. Enstitüsü - TEKİRDAĞ

rinin ideal olmadığını göstermekle beraber bu durum çeşitlerin mahsul ve gelişmelerine olumsuz etki yapmamıştır.

Sonuç olarak; Dımışkı üzüm çeşidi için önem sırasına göre 140 Ruggeri ve 1103 Paulsen anaçları, Dökülgen üzüm çeşidi için 1103 Paulsen ve 110 R anaçları, Hönüsü üzüm çeşidi için ise 140 Ruggeri, 1103 Paulsen ve 110 R anaçları uygun görülmüştür.

Çizelge 1. Dımışkı, Dökülgen ve Hönüsü üzüm çeşitlerinin farklı anaçlardaki verimleri (1988-1992).

ANAÇLAR	Ç E	Ş İ T	L E R
	DIMIŞKI	DÖKÜLGEN	HÖNÜSÜ
41 B	5.8 cd	4.9 abc	4.9 abc
LOT	6.6 cd	4.1 bc	4.3 bc
110 R	6.7 cd	5.5 ab	5.4 ab
1103 P	8.4 ab	6.2 a	5.6 ab
44-53	4.4 d	2.9 d	3.5 c
420 A	5.4 d	3.9 cd	4.8 abc
140 Rug	9.3 a	5.0 abc	6.8 a
SO4	7.3 bc	5.2 abc	4.1 bc
LSD %5	1.5	1.5	2.4

**GAZİANTEP, ŞANLIURFA, ADIYAMAN, KAHRAMANMARAŞ İLLERİ
STANDART ÜZÜM ÇEŞİTLERİNİN TESBİTİ
(1980-1994)**

Uz.Halit Seyfettin ATLI*
Hüseyin ÖZTÜRK**
Temel ÖZEN***

Selim ARPACI*
Süleyman YURDAKUL*

AMACI:

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştiriciliği yapılan bütün üzüm çeşitlerinin yayılma alanları, verim ve kalite özellikleriyle sinonimlerinin çıkarılması, bölge şartlarında dikkate alınarak farklı olum devrelerinde mahsul veren, üstün nitelikli üzüm çeşitlerinin seçilmesi ve bunlarla kapama bağ tesislerinin kurulmasının sağlanması amaçlanmıştır.

MATERYAL - METOD:

Gaziantep, Şanlıurfa, Adıyaman ve Kahramanmaraş illerinde yetiştirilen toplam 41 üzüm çeşidi ile koleksiyon bağı tesis edilmiş ve bu üzüm çeşitleri materyal olarak kullanılmıştır. Bu çeşitlerin; ampelografileri, fenolojik gözlemleri yapılmış, pomolojik özellikleri saptanmıştır.

SONUÇ:

İncelenen özelliklere göre üzüm çeşitlerinden; Deve gözü (Beyaz), Bal üzümü (Beyaz), ve Paf (Beyaz) 'ın sofralık olarak, Deve gözü (Beyaz), Bal üzümü (Beyaz), Kızılartantası (Beyaz), Rumi (Beyaz), Tümbü (Siyah), Timbo (Siyah) ve Şekeri (Beyaz) 'nin şıralık olarak, Rumi (Beyaz), Dımışkı (Beyaz) ve Sergikarası (Siyah) çeşitlerinin ise kurutmalık olarak üstün özellik gösterdiği, bu çeşitlerle kapama bağ tesislerinin kurulabileceği saptanmıştır.

* :Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- GAZİANTEP

** : Bağcılık Araştırma Enstitüsü-MANİSA

***: Bağcılık Araştırma Enstitüsü-TEKİRDAĞ

GÜNEYDOĞU ANADOLU BAĞ BÖLGELERİ İÇİN UYGUN TERBİYE ŞEKİLLERİNİN ARAŞTIRILMASI

(1980 - 1994)

Selim ARPACI*

Uz.H.Seyfettin ATLI*

Ökkaş AKSU*

Hüseyin ÖZTÜRK**

AMACI :

Ülkemizin bir çok yöresinde olduğu gibi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi bağcılığında da mekanizasyona elverişli olmayan, gövde yüksekliği 10-20 cm arasında değişen goble şekli kullanılmaktadır. Bölgede uygulanan klasik terbiye şekline göre işçilikten tasarruf ve kaliteyi düşürmeden ürün artışı sağlayan Hönüsü ve Dökülgen çeşitlerine en uygun terbiye şeklini belirlemek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

MATERYAL - METOD :

Denemede 2 x 3 m dikilen, 110 R anacı üzerine aşılı Hönüsü ve Dökülgen çeşitlerinde mahalli goble, serpene, telli goble, guyot, royat, lenz moser ve sylvoz terbiye şekilleri uygulanmıştır. Omcalarda verim, birim alanda verim, yüz dane ağırlığı, çubuk verimi, kuru madde ve toplam asit kriterleri deneme içinde değerlendirilmiştir.

SONUÇ :

Hönüsü çeşitinde, mahalli terbiye şekli omca başına ortalama 4.06 kg ürün verirken, diğer terbiye şekillerinden en düşük değeri 5.15 kg/omca ile serpene, en yüksek değeri 7.16 kg/omca ile telli goble terbiye şekli vermiştir. Dekardan alınan verim yönünden mahalli goble 650 kg ile en düşük değeri vermiş, en yüksek değeri ise Telli goble (1396 kg/da) ve Guyot (1189 kg/da) terbiye şekilleri vermiştir (Çizelge 1).

100 dane ağırlığı yönünden yapılan değerlendirmelerde mahalli goble 489 g, Telli goble 393 g, Guyot 383 g değer vermişlerdir. Diğer kalite özellikleri yönünden önemli bir farklılık görülmemiştir.

Dökülgen çeşitinde mahalli goble şekli omca başına ortalama 3.83 kg ürün verirken, diğer terbiye şekillerinden en iyi değeri 6.72 kg ile telli goble ve 5.71 kg ile lenz moser şekilleri vermiş, en düşük değer ise 4.62 kg/omca ile royat terbiye şekli alınmıştır. Dekardan alınan verim yönünden en düşük değeri 613 kg ile mahalli goble vermiş, en iyi değeri ise 1116 kg ile telli goble ve 948 kg ile lenz moser terbiye şekilleri vermişlerdir. Kalite değerleri yönünden terbiye şekilleri arasında önemli bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Hönüsü çeşiti için gövde yüksekliği daha az olan ve şekil verilmesi kolay olan telli goble ve guyot terbiye şekilleri, dökülgen çeşidi için de telli goble, lenz moser ve guyot terbiye şekilleri bölgede telli sistemle bağ kurmak isteyen çiftçilerimize tavsiye edilebilir.

* :Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- GAZİANTEP

** : Bağcılık Araştırma Enstitüsü-MANİSA

Çizelge 1. Hönüsü ve Dökülgen Üzüm Çeşitlerinin Bazı Terbiye Şekillerinde Ortalama Verim (kg/da) ve 100 dane ağırlığı (g)

	Verim (kg/da)		100 dane Ağırlığı	
	Hönüsü	Dökülgen	Hönüsü	Dökülgen
Serpene	855	785	374	332
Telli goble	1396	1116	393	349
Guyot	1189	918	383	325
Royat	971	767	370	334
Sylvoz	1033	872	388	341
Lens moser	1062	948	406	328
Mahalli goble	650	613	487	292

GAZİANTEP BÖLGESİ YAĞLIK ZEYTİN ÇEŞİTLERİNDE YAĞ OLUŞUMU SEYRİNİN MAKSİMUMA ULAŞTIĞI TARİHİN TESBİTİ

(1971-1974)

Nilüfer BERK*

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI:

Bölge üreticilerinin mevsimlik yağışlar nedeniyle erken hasata girme eğiliminden kaynaklanan ekonomik kayıpları önleyebilmek amacıyla yürütülen çalışmada yağ oranı kriter olarak alınmıştır.

MATERYAL - METOD

Bölgemizde Kilis Yağlık, Nizip Yağlık, Yağ, Celebi, Halhalı ve Eğriburun gibi çeşitler üzerinde çalışma sürdürülmüştür. Üç ürün yılı boyunca belirli aralıklarla çeşitlerde ortalama yağ oranları belirlenmiş ve pik yaptığı tarih bulunmuştur.

SONUÇ:

Üç yıllık analiz sonuçlarına göre zeytinlerin maximum yağ oranına Kasım ayı sonlarında eriştiği belirlenmiştir. Yağlık zeytinlerde bu dönemin hasad sırasında dikkate alınması gerektiği, çalışmanın sonucu olarak belirtilmiştir.

Yağlık çeşitlerin uygun derim zamanlarının saptanması ülkemiz zeytinyağı üretiminin kalite ve kantite yönünden gelişmesine neden olacaktır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE SIYAH SOFRALIK ZEYTİNDE
UYGUN ZEYTİN ÇEŞİTLERİNİN SAPTANMASI
(1975-1977)**

Rıza KARACA*

AMACI :

Bölgede yaygın olarak yetiştirilen zeytin ağaçları, zeytinyağı fiatlarında görülen dalgalanmalar sonucu, üreticiler tarafından sökülmemektedir. Bölge zeytinliklerinde, salamura ve yağlık çeşitler karışık olarak tesis edilmiştir. Daha düşük yağ oranlarına sahip olan salamuralık çeşitlerin salamura zeytin olarak işlenmesi, üreticiye daha fazla kazanç sağlayacaktır. Sofralık zeytin çeşitlerinin kalite özelliklerinin saptanması, kullanım şekillerini belirleyecektir. Zeytinin sofralık ve yağlık olarak işlenmesi tüketimi artıracak gibi, zeytinliklerin sökülmesini de engelleyecektir.

MATERYAL-METOD:

Bölgede yetiştirilen, Halhalı, Eğriburun, Kalembezi, Yağ celebi ve Kan celebi zeytin çeşitleri denemeye alınmıştır. Proje uyarınca siyah zeytin salamurası yapımında üç ayrı (% 10-15 ve % 20) tuz konsantrasyonu uygulanmıştır.

Denemeye alınan çeşitler, kasım ayı sonu veya aralık başında toplanarak doğal siyah zeytin hazırlama yöntemine göre salamura edilmiştir. Tatılanma sürecinde asit, pH ve tuz kontrolleri yapılmıştır. Yeme olumuna geldikten sonra renk, tad ve tekstür yönünden derecelendirme yapılmıştır.

SONUÇ:

Üç yıl süreyle renk, tad ve tekstür yönünden iyiden kötüye doğru yapılan derecelendirme sonucu çeşitler aşağıdaki görünüm içindedirler.

RENK : Halhalı-Eğriburun-Yağ celebi-Kalembezi-Kan celebi

TEKSTÜR: Halhalı-Eğriburun-Yağ celebi-Kalembezi-Kan celebi

TAD : Eğriburun-Halhalı-Yağ celebi-Kancelebi-Kalembezi

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde siyah zeytin salamura yapımında Halhalı, Eğriburun ve Yağ celebi çeşitleri olumlu sonuç vermiştir. Bu çeşitler özellikle Yunan usulü siyah zeytin salamura usulünde, Gemlik usulüne göre daha iyi sonuç vermiştir. Kuru tuzda sele tipi zeytin yapımında ise en olumlu sonuç % 20 tuz konsantrasyonunda elde edilmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GAZİANTEP YAĞLIK ZEYTİN ÇEŞİTLERİNDE MUHTELİF TİCARİ GÜBRE
SEVİYELERİNİN VERİME TESİRİNİN ARAŞTIRILMASI**
(1973 - 1979)

Nilüfer BERK*

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Bu çalışma; bölgenin kurak oluşu ve zeytinliklerde sulama imkanlarının olmaması nedeni ile gübrelemenin ve değişik gübre dozlarının verim ve yağ nisbetine etkisini araştırmak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL-METOD:

Çalışma yerli yağlık çeşitler üzerinde, kuru şartlarda yapılmıştır. Azotlu, potasyumlu ve fosforlu gübreler değişik saf madde dozları üzerinden kullanılarak verime olan etkileri belirlenmiştir. Bunun yanı sıra ham yağ analizleri ile gübre uygulamalarının etkileşimi ile de incelenmiştir.

SONUÇ:

İlk iki yılda verim yönünden bir etki belirlenememiştir. Daha sonraki yıllara ait analizler ise azot ve fosfor'un mahsül miktarları üzerine etkili olduğunu, potasyum gübrelemesinin ise mahsül miktarı üzerine etkili olmadığı görülmüştür. Aynı materyal, toprak ve ekolojik şartlarda azotun ağaç başına saf madde olarak 0.900 kg, fosforunda yine ağaç başına saf madde olarak 0.400 kg olarak verilebileceği belirlenmiştir. Gübre uygulamaları sonucunda alınan ürün örneklerinde yapılan ham yağ analizlerinde azot x fosfor ve azot x potasyum interaksiyonlarının yağ nisbeti üzerine etkili olduğu saptanmıştır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİNDE FARKLI İŞLEME TEKNİKLERİ İLE
ÇALIŞAN İŞLETMELERDEN ELDE EDİLEN ZEYTİN YAĞLARININ
TEKNOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN BİRLİŞTİRİLMESİ
(1977 - 1979)**

Rıza KARACA*

Nilüfer BERK*

AMACI:

Gaziantep yöresinde yetiştirilen zeytinin % 90'nı yağlık olarak işlenmektedir. İldeki zeytin bahçelerinin % 41'ine sahip Nizip ve % 47'sine sahip Kilis ilçesi zeytinyağı işletmeleri zeytinyağı kalitesi üzerinde etkili olan pres durumlarına göre dört tip olarak gruplandırılmışlardır. Bu işletmelerin zeytin yağlarının teknolojik özelliklerini belirlemek amacıyla bu proje yürütülmüştür.

MATERYAL-METOD

Kilis İlçesindeki işletmeler pres durumlarına göre mungeneli işletmeler, hidrolik presli işletmeler ve süper presli işletmeler olarak üç gruba; Nizip İlçesindeki işletmeler ise, süper presli işletmeler, hidrolik presli işletmeler, kontinu sistemli işletmeler ve mungeneli işletmeler olarak dört gruba ayrılmıştır. Her işletme grubundan üç yıl süreyle ikişer örnek alınmıştır. Analizler Türk standartları zeytinyağı muayene metodlarına göre yapılmıştır.

SONUÇ :

Zeytinyağı kalitesi üzerine zeytin çeşitleri yanında işleme öncesi taşıma, muhafaza ve uygulamalarının da etkisi vardır. Farklı tiplerdeki pres erle işlenen zeytinyağları asitlilik yönünden karşılaştırıldığında, en düşük değere (%1-12) Nizip kontinu sistemli işletmede, en yüksek değerlere de (% 6.45 - 6.44) Kilis ve Nizip ilçelerindeki mungeneli işletmelerde rastlanmıştır. Değerlerin bu kadar yüksek olmasına işletme tekniğinin ilkel olması yanında zeytin danesinin bekletilme süresi de etkilidir. Ancak farklı işletmelerde işlenen zeytin yağları genel olarak T.S. 342'ye göre normal çıkmıştır. Ancak 'Jellier indisi standartta belirtilen 17 °C'den biraz daha yüksek olarak belirlenmiştir. Bu değer in yüksek olması ayrı senelerde ve farklı işletme tekniklerinde de görülmüştür.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**KİLİS YAĞLIK ZEYTİN ÇEŞİTİNDE BONCUKLU MEYVE TEŞEKKÜLÜNÜN
NEDENLERİNİN ARAŞTIRILMASI**
(1977 - 1979)

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Boncuklu meyve yüzdesi fazla olan Kilis yağlık zeytin çeşidinde bu yüzdeyi düşürmek amacı ile bu çalışma yapılmıştır.

MATERYAL-METOD :

Boncuklanma üzerine babalık tesbiti ile ilgili olarak Eğriburun, Tatayn Yağ celebi, Yağ celebi zeytin çeşitlerine ait polen tozları ile tozlama yapılmıştır. Ayrıca Giberallic asit çiçeklenme başlangıcında 25, 50, 75, 100 ve 150 ppm. lik dozlarda uygulanmıştır.

SONUÇ :

Kilis yağlık çeşitinde boncuklu meyve yüzdesi üzerine baba çeşitler olan Eğriburun, Tatayn yağ celebi çeşitlerinin mutlak etkisi yakalanamamıştır. Yine aynı çeşitte giberallic asit uygulamaları arasındaki farkın önemli olmadığı, giberallic asitin, dane büyüklüğüne ve 100 dane ağırlığı üzerine olumlu etki yaptığı belirlenmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Müdürlüğü - GAZİANTEP

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ ZEYTİN ÇEŞİTLERİNİN POMOLOJİK ÖZELLİKLERİ (1983-1985)

Rıza KARACA*

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde zeytin üretimi ekolojik koşullar yönünden büyük olanaklara sahip olmasına rağmen, eski tesisler odun olarak sökülürken, yeni tesisler hızla azalmaktadır. Bölge zeytinciliğini kurtarmak için zeytin çeşitlerinin karakteristik özelliklerini belirlemek, yağ oranları düşük olan sofralık çeşitlerin sofralık ve pomolojik özelliklerini belirlemek amacıyla bu proje yürütülmüştür.

MATERYAL-METOD :

Bölgedeki zeytinlerin % 40'nın Kilis Yağlık, % 30'unu Nizip yağlık, % 10'unu halhalı, % 5'ini Eğriburun, % 5'ini Yağ celebi ve % 10'u kadarını da Tatayın çeşidi teşkil etmektedir. Çalışmada bu altı çeşit yanında yine bölge zeytinlerinden Kancelebi ve Yağcelebi inceleme kapsamına alınmış ve pomolojik özellikleri belirlenmiştir. Pomolojik incelemede, 100 dane ağırlığı, 100 adet çekirdek ağırlığı, ortalama dane boyu, ortalama dane eni, ortalama çekirdek boyu, ortalama çekirdek eni, yağ oranı değerlendirmeleri yapılmıştır.

SONUÇ :

Bölgede ekonomik anlamda üretimi yapılan zeytin çeşitlerinden, dört tanesi (Kilis yağlık, Nizip yağlık, Tatayın ve Yağ celebi) yağlık olarak değerlendirilmesine, diğer dört tanesinde (Halhalı, Kalembezi, Eğriburun ve Kan celebi) sofralık olarak işlenmesine uygun olacağı saptanmıştır. Çeşitlerle ilgili veriler Çizelge 1'de verilmiştir.

	ÇEŞİTLER							
	Kilis yağlık	Nizip yağlık	Eğriburun	Halhalı	Kalem bezi	Tatayın yağ celebi	Yağ celebi	Kan celebi
100 Dane ağırlığı (g)	160	100	240	344	394	550	282	522
100 Çekirdek ağırlığı (g)	30	60	41	77	88	68	47	89
Ortalama dane boyu (mm)	11.6	11.8	21	19	21	27	20	25
Ortalama dane eni (mm)	9.4	9.6	14	17	16	20	15	18
Ortalama çekirdek boyu (mm)	7.7	7.8	14	13	12	14	14	18
Ortalama çekirdek eni (mm)	8.0	4.8	8	10	10	9	7	9
Yağ oranı %	26-37	25-30	20-25	20-25	15-18	18-24	23-27	12-15

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GAZİANTEP YÖRESİNDE YETİŞTİRİLEN BAZI STANDART ZEYTİN
ÇEŞİTLERİ İLE KURULAN ZEYTİNLİKLERDE İKİ ARALIK VE MESAFEDE
ÜÇ AYRI TERBİYE ŞEKLİNİN ARAŞTIRILMASI
(1978-1990)**

Azmi ULUSARAÇ*

AMACI :

Bu araştırma Gaziantep ve yöresi zeytinliklerinde uygulanan yöresel terbiye şekliyle küre ve şemsiye terbiye şekillerinin karşılaştırılarak yöre zeytinliklerine en uygun terbiye şeklini ve dikim aralığını bulmak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL-METOD :

Çalışma Enstitü'nün Sazgın işletmesindeki arazisinde, kuru tarım şartları altında sürdürülmüştür. Materyal olarak yörenin standart çeşitleri olan Halhalı, Eğriburun, Nizip yağlık, Kancelebi ve Kilis yağlık çeşitleri kullanılmıştır. Deneme parselleri 5x8 m ve bölgede uygulanan şekliyle 10x10 m olmak üzere iki farklı dikim aralığı ile kurulmuştur. Uygulamada mahalli terbiye şekli kontrol olarak alınmış, küre ve şemsiye terbiye şekliyle karşılaştırılmıştır. Çalışmada 5 çeşit, üç uygulama ve iki dikim aralığında toplam 180 ağaç kullanılmıştır. Denemede gelişme durumu ve verimlilik durumu incelenmiştir.

SONUÇ:

Elde edilen verim değerlendirmesi sonuçlarına göre, terbiye şekillerinin gövde kesit alanı gelişimi üzerine etkisi çeşitler içinde istatistiki olarak önemli olmamasına rağmen Halhalı için 174 cm² ile şemsiye şekli Eğriburun için 121 cm² ile şemsiye şekli her iki dikim aralığında daha yüksek sonuç vermiştir. Nizip yağlık için ise 5x8 m de 169 cm² ile mahalli şekil, 10x10 m de 157 cm² ile şemsiye şekli daha iyi sonuç vermiştir. Kilis yağlıkta da 5x8 m de 161 cm² ile şemsiye şekli en iyi sonucu verirken, 10x10 m de 200 cm² ile mahalli şekil daha iyi verim vermiştir. Kancelebi için ise 5x8 cm ve 10x10 m de en iyi sonucu 136 cm² ortalama ile küre şekli vermiştir.

Ağaç başına verim yönünden 5x8 m dikim aralığında küre şekli mahalli şekle göre 1986 da % 62, şemsiye şekli ise yine aynı mahalli şekle göre % 68, 1987 yılında da % 31 oranında fazla ürün vermiştir. 10x10 m dikim aralığında; küre şekli mahalli şekle göre 1986 da % 103, 1987 de % 30, şemsiye şekli ise yine mahalli şekle göre 1986 da % 193, 1987 de % 75 oranında fazla ürün vermiştir. Terbiye şekilleri arasında en iyi verim durumu şemsiye şekli ve küre şekli göstermektedir.

5x8 m dikim aralığını oluşturan birinci grubun, 10x10 m dikim aralığını oluşturan ikinci gruba göre dekara % 144 oranında bir verim üstünlüğünün olduğu ortaya çıkmıştır.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

**GAZİANTEP YÖRESİ ZEYTİNLİKLERİNİN BESLENME DURUMUNUN
TESBİTİ
(1989-1990)**

Dr.Hüseyin TEKİN*
Azmi ULUSARAÇ*
Uz.Ülker DİKMELİK**

Mithat KALELİOĞLU*
MSc.Aytül AKILLIOĞLU**
Uz.Gülten PÜSKÜLCÜ**

AMACI :

Bu araştırma, Gaziantep yöresinde yetiştirilen Nizip ve Kilis yağlık Zeytin çeşitlerinin beslenme durumunu ortaya koymak amacıyla ele alınmıştır. Bu amaç için iki ayrı ekolojiden 50 bahçe seçilerek toprak ve yaprak örnekleri alınmıştır.

MATERYAL- METOD :

Denemenin materyalini, Kilis ve Nizip İlçelerindeki zeytinliklerden; 25-50 yaşlarında 5 dekardan büyük Kilis ve Nizip yağlık çeşitlerinden oluşan ve bölgeyi temsil edebilen bahçelerden alınan toprak ve yaprak örnekleri oluşturmaktadır. Bahçelerden toplam 200 adet toprakla 100 adet yaprak örneği alınarak analiz edilmiştir. Toprak örneklerinin incelenmesinde 8 adet analiz yaprak örneklerinin incelenmesinde ise 5 adet analiz uygulanmıştır. Analizler Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsünde yapılmıştır.

SONUÇ:

Denemeye alınan bahçe toprakları tınlı ve killi-tınlı bünyeli alkali reaksiyonda kireç kapsamı yüksek veya çok yüksektir. Organik madde miktarları, fosfor ve bor yetersizdir. Potasyum, bahçelerin yalnızca % 21'inde düşükken magnezyum, kalsiyum, demir, mangan ve bakır tüm ünitelerde yeterli durumdadır. Yaprakta genel olarak azot, fosfor, bor, mangan ve kısmen potasyum noksanlığı tesbit edilmiştir. Kalsiyum, magnezyum ve demir seviyeleri ise yüksek bulunmuştur. Ancak total beslenmenin bütün bahçelerde yetersiz olduğu, fizyolojik dengenin azot aleyhine bozuk olduğu bulunmuştur.

Bahçelerde yeterli ve dengeli bir gübrelemenin yapılmadığı, özellikle fosfor, azot ve bor uygulamalarıyla ilgili yeni denemelere gereksinim olduğu önerilmiştir.

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

** : Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - Bornova/İZMİR

YERLİ VE YABANCI CEVİZ ÇEŞİTLERİNİN EVALÜASYONU VE ADAPTASYON DENEMESİ

(1983 - 1992)

Ökkaş AKSU*

Dr.Celal KURU*

Mithat KALELİOĞLU*

AMACI :

Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü tarafından seleksiyonu yapılan ve tescil edilen Yalova 1, Yalova 3, Yalova 4 ve Bilecik çeşitlerinin Gaziantep ekolojisine adaptasyonlarını belirlemek amacıyla bu deneme ele alınmıştır.

MATERYAL - METOD :

Deneme Balaban (*Juglans regia* L.) anacına aşılı Yalova 1, Yalova 3, Yalova 4 ve Bilecik çeşitleri ile iki yaşındaki fidanlardan kurulmuştur. Verim alındığı yıllarda çalışmada fenolojik, pomolojik ve teknolojik gözlemler adı altında 26 gözlem ve inceleme yapılmıştır.

SONUÇ :

Değerlendirme sonuçlarına göre, adaptasyonu yapılan çeşitlerde ağaç gelişimi bakımından Yalova 1 ve Yalova 3 en iyi gelişmeyi göstermiştir. Verim yönünden en yüksek değeri 7.38 kg/ağaç ile Yalova 1 verirken, bunu Yalova 3 6.15 kg/ağaç, Bilecik çeşiti 3.77 kg/ağaç ve Yalova 4 çeşiti de 0.70 kg/ağaç ile takip etmiştir. Çizelge 1 incelendiğinde meyve kalitesi bakımından en iyi sonucu Yalova 3'ün verdiği ve Yalova 4 ve Bilecik çeşitlerinin bölgeye uyumsuz olduğu görülmüştür.

Çizelge 1. Meyvelerin 1990 - 1993 Yılları Arasındaki Ortalama Pomolojik Ölçüm ve Tartımları

ÖZELLİKLER		ÇEŞİTLER			
		Yalova-1	Yalova-3	Yalova-4	Bilecik
Meyve Ağırlığı (g/ad)		14.99	11.65	10.75	10.31
Meyve Uzunluğu (cm)		4.27	4.29	4.16	3.96
Meyve Genişliği (mm)	Sutur	3.39	3.20	3.11	3.12
	Yanak	3.54	3.19	3.27	3.23
Kabuk Kalınlığı (mm)		Orta -1.39	ince -0.94	ince - 0.97	orra - 1.30
Kabuk Rengi		Esmer	Açık	Açık	Esmer
Kabuk Durumu		Pürüzlü	Pürüzlü	Pürüzlü	Pürüzlü
Meyve İç Ağırlığı (g/ad)		7.26	6.24	5.80	5.18
İç Randımanı (%)		48.38	53.36	54.00	51.00
İç Rengi	Açık	40	75	25	30
	Koyu Sarı veya A Kahve	45	25	40	50
	Koyu Kahve	15	--	35	25
Diyafram Kalınlığı		İnce	İnce	İnce	İnce
Ayrıklanma Durumu		Kolay	Kolay	Kolay	Kolay
Doluluk Oranı (%)		95	95	95	90
İçte Buzulma (%)		5	5	5	10

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

VIŞNE İNTRODÜKSİYON VE ADAPTASYON PROJESİ

(1984 - 1994)

Rıza KARACA*

Fatih AKKÖK*

Uz.H.Seyfettin ATLI*

AMACI :

Bu çalışma, ümitvar olarak görülen Kütahya vişne çeşitlerinin Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki adaptasyonu ve dolayısıyla üstün özellik gösteren çeşitlerin seçimi amacıyla ele alınmıştır.

MATERYAL VE METOD :

Proje kapsamında 3 yabancı, 6 adet de Kütahya vişne çeşidi (Kütahya 1, 1307, 1310, 1317, 1355, 1360, Montmorency, Early Richmond, ve Heimanns Rubin Werchesel) denenmiştir. Denemede yedi fenolojik gözlem yapılmış ve meyvelerin teknolojik değeri olan verim, meyve eti/sapı, çekirdek, şıra randımanı, şıra rengi, tat, kuru mad./asit, irilik ve albeni özelliklerine göre tartılı derecelendirme ile çeşitler seçilmiştir.

SONUÇ :

Teknolojik değerlendirmeye yönelik olan vişnede dikkate alınan kalite kriterleri yönünden en yüksek tartılı puanları alan 1317 ve 1360 çeşitleri Güneydoğu Anadolu Bölgesi için ümitvar çeşitler olarak belirlenmiştir (Çizelge 1). Verim yönünden E.Richmond ve Montmorency çeşidi yüksek olmasına rağmen kalitedeki düşüklük nedeniyle önerilmemiştir.

Çizelge 1. Vişne Çeşitlerinin Aldıkları Ağırlıklı Puanları (1992 - 1994)

ÇEŞİTLER	ÖZELLİKLER								
	I X24	II X18	III X18	IV X12	V X9	VI X9	VII X5	VIII X5	Top. Puan
R. Welchesel	120	144	144	120	54	36	40	40	698
E. Richmond	240	182	180	12	54	90	40	40	818
Montmorency	216	180	126	12	72	9	50	50	715
Kütahya I	96	18	18	96	90	45	50	50	463
1307	72	72	36	120	54	18	40	40	452
1310	144	108	144	120	54	27	40	40	677
1317	192	180	126	120	72	63	40	40	833
1355	24	144	180	120	54	72	50	50	694
1360	216	126	126	120	72	72	50	50	832

I:Verim

II:Meyve eti/sap+çek.

III:Şıra randımanı

IV: Şıra rengi

V:tat

VI:Kuru mad./asit

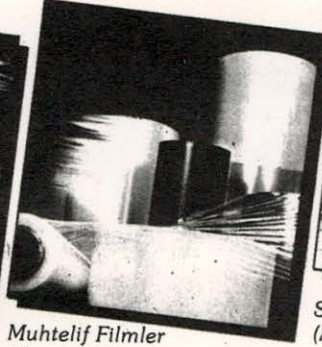
VII:İrilik

VIII:Albeni

* : Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü - GAZİANTEP

Naylon Torba
(PE Bag)

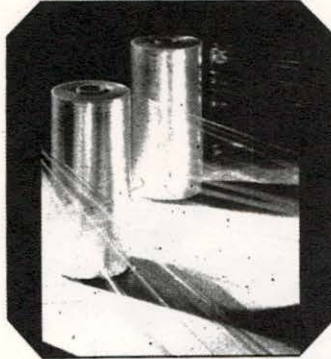
Muhtelif Filmler
(Various Films)

Sera Örtüsü
(Agriculture Film)

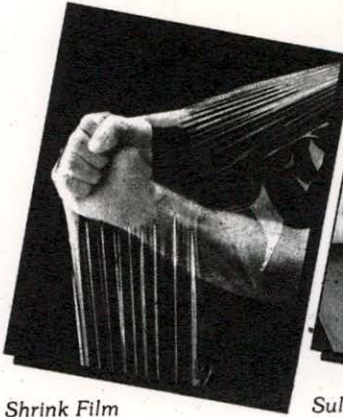

NAKSAN®
PLASTİK SAN. VE TİC. A.Ş.

Stretch Film

- ★ **KALİTE** (Quality)
- ★ **EKONOMİK FİYAT**
Economic Price
- ★ **GARANTİ** (Guarantee)
- ★ **YÜKSEK KAPASİTE**
(High Capacity)
(150 Ton/Gün - Day)

Shrink Film

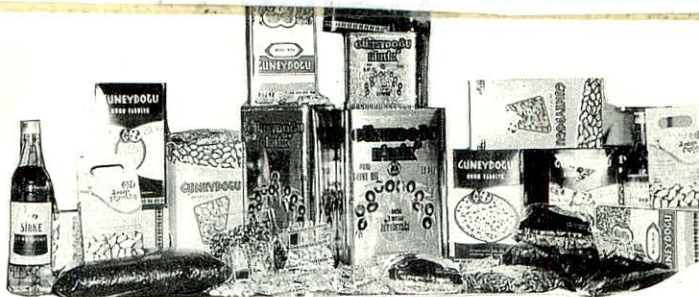
Sulama Hortumu
(Irrigation Hose)

Poşet (Handbag)

Merkez (Office) : Elmacı pazarı No:5
Tel : (0.342) 231 08 33 - 231 20 74
Fax : (0.342) 231 08 32
Şube (Branch) : İnönü Cad. No:254
Tel : (0.342) 232 61 06

Fabrika (Factory) : Organize Sanayi Bölgesi
Tel : (0.342) 337 17 10 (5 lines)
Fax : (0.342) 337 17 15
GAZİANTEP/TÜRKİYE

GÜNEYDOĞU RİK

GÜNEYDOĞU T

İ BİRLİĞİ

- ★ ANTE
- ★ KIR' JİMEK
- ★ KII BİBER
- ★ FASOLE
- ★ ZEYTİNYAGI
- ★ SİRKE

TÜKETİCİYE

İDEN

